

Skrundas pagasta *Dižrozniekos* vairākas dienas pa īpašumu klejo sveši mājlopi.

Kāpēc tā notiek, un kam par to jāatbild? → 3. lpp.

KĀ SKOLĒNU PAREIZI SAGATAVOT, LAI VIŅA GAITAS ATVIEĢLOTU? → 9. lpp.

„Skolotājam jāredz ceļš vai jābūt tam, kurš nes to lukturi, lai skolēni tumsā redz, kur iesākamā iet, jo pēc tam paši sapratīs, kur iet,”

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEĪ

Nr. 100
(11 336)

Cena
0,68 eiro

saka Skrundas vidusskolas skolotāja **Inese Pickaine.**

→ 5. lpp.

Ar skolotāja mīlestību un disciplīnu

„Būt skolotājam – tā ir misija,” saka Z.A.Meierovica Kables pamatskolas tehnoloģiju skolotājs Rihards Lasmanis, kurš Kuldīgas novada pedagogu 10. konferencē tika godināts par 50 darba gadiem.

Pedagogu saimē J.Lasmanis ienācis kā fizikultūras skolotājs, vēlāk sācis mācīt darbmācību. Viņš atzīst, ka pārāk maz ne tikai novadā, bet arī visā Latvijā ir skolotāju vīriešu. Iemesls – zemais atalgojums. Viņam noturēties šeit tik ilgus gadus palīdzējusi mīlestība pret darbu un bērniem. „Jābūt talantam, lai ar skolēniem saprastos, – nevar tā vienaldzīgi iet klasē. Nedrīkst kliegt, aizrādīt neiejūtīgi. Disciplīnu var panākt, ja strādā ar bērniem kopā.”

Vēl lielāka pieredze (55 gadi) ir Turlavas pamatskolas pedagoģei Martai Strautai. Savukārt deju skolotāja Zita Serdante atzīta par Gada pedagoģi – viņas stāžs ir 35 gadi gan kultūras namā un bērnu un jauniešu centrā, gan skolās. „Bērnam jāgrib dejot – nevar viņu piespiest. Darba gados esmu kļuvusi gudrāka. Kādreiz nervozēju, lai izpildītu izglītības nostādnes, tagad saprotu, ka to var panākt ar sadarbību. Vispirms skolotājam jānodrošina disciplīna. Man klase ir skatuve, kur nav labinieku, viduvējo vai nesekmīgo. Visiem jābūt teicamniekiem.” Vēl darba jubilejās un dažādās nominācijās tika sveikti 66 skolotāji.

Kā norādīja pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja Santa Dubure, šogad notikusi jau iecerētā skolu optimizācija, kā arī paaudžu maiņa direktoru amatos Vilgālē, Turlavā un Kabilē. Mācības sāks 260 pirmklasnieki. Diemžēl jauni skolotāji, kuri tikko beiguši augstskolu, uz Kuldīgas novadu nav atnākuši. Pedagogu vakances gandrīz aizpildītas, trūkst vienīgi angļu valodas skolotāja Vilgālē.

Daina Täfelberga, Aivara Vētrāja foto

„Mums patīk strādāt skolā, vai ne?” Z.A.Meierovica Kables pamatskolas kolēģēm Ritai Vecajai, Velgai Dembovscai un Ancei Bergmanei saka tehnoloģiju skolotājs Rihards Lasmanis, kuram šodien klases priekšā sākas jau 51. mācību gads.

VESELĪBAS APRŪPE UN APDROŠINĀŠANA.

No 1. janvāra medicīniskās palīdzības minimumu saņems visi neatkarīgi no apdrošināšanas, bet pilno grozu varēs saņemt, ja sociālo nodokli maksā vismaz no minimālās algas; ja cilvēks ietilpst 21 kategorijā, ko apdrošinās valsts; ja iemaksā pats.

→ 4. lpp.

IGAUNIJAS PIEREDZES STĀSTI.

Suitu uzņēmējas no Alsungas novada, Gudenieku un Jūrkalnes pagasta, kā arī Dundagas pārstāvji devās uz Igaunijas dienvidaustrumiem, lai vērtētu, kā ciemiņus uzņemt seti.

→ 6.-7. lpp.

Trešdien, 5. septembrī:

- Modernizē elektroapgādi.
- Saeimas deputātu kandidāti.
- Kas notiek slēgtajās skolās.
- Auces Mūrnieces ciņa ar centimetriem.

ISSN 1407-9756

REDZĒJUMS

Ar un bez EVAK

Daiga Bitiniece,
tālr. 63350567,
daiga.bitiniece@
kurzemnieks.lv

Pagājušajā nedēļā, kad tika pieņemts Veselības aprūpes finansēšanas likums, kas paredz no 1. janvāra ieviest valsts obligāto veselības apdrošināšanu, uzzinājām, ka Eiropas veselības apdrošināšanas karte jeb EVAK pienāksies tikai apdrošinātajiem.

„Saskaņā ar ES regulu cilvēks var būt apdrošināts tikai vienā valstī.”

Ministre Anda Čakša un Nacionālā veselības dienesta (NVD) pārstāve apstiprināja, ka EVAK, kas Eiropas Savienības (ES) un Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) valstīs nodrošina pašu nepieciešamāko ārstēšanos, nav iekļauta valsts apmaksātās veselības aprūpes pamata grozā, kas pienāktos visiem Latvijas iedzīvotājiem, arī tiem, kuri nemaksā sociālās iemaksas. Kāpēc? Eksperti neesot tādu vajadzību izteikuši (varbūt vienkārši aizmirsa?) – taisnojās ministre, vienlaikus pieļaujot, ka par to var diskutēt un, iespējams, EVAK pat iekļaut minimālajā grozā.

Saskaņā ar ES regulu cilvēks var būt apdrošināts tikai vienā valstī. Latvijā šo bezmaksas karti noformējusi vairāk nekā trešdaļa iedzīvotāju. Visbiežāk ārzemēs tā tiek izmantota, kad palīdzība tiek sniegta saistībā ar lūzumiem, mežģījumiem, apendicītu, arī strauju veselības pasliktināšanos bērniem u.c. gadījumos. Bezmaksas EVAK pašlaik jebkurš var saņemt NVD filiālē vai, nosūtīt aizpildītu pieteikuma veidlapu, – pa pastu. Tās derīguma termiņš vienā valstī ir trīs mēneši, un tā neaizstāj ceļojumu apdrošināšanu. Taču EVAK saīsina birokrātisko procesu. Lai ārstētos, jāuzrāda vien zilā kartīte.

Līdz šai vasarai man, par EVAK iespējām vairākkārt rakstot *Kurzemniekā*, tā vairāk bija tikai teorētiska iespēja, taču augustā Vācijā nācās to likt lietā. Nonākot pie zobārsta, reģistratūrā tika nokopēta mana EVAK un identifikācijas karte, un pāris apmeklējumu man nemaksāja neko. Drīz pēc atgriešanās mājās, kad Ungārijā ātrajā palīdzībā nonāca mana radniece, kurai EVAK nebija, uzzināju, ka mediķa konsultācija un zāļu izrakstīšana maksājusi 65 eiro. Kā saka, dzīvi pierādījumi, ka ir jēga ar šo karti nodrošināties.

Tiesa, kolēģei Polijā bijis gadījums, kad par neatliekamo medicīnas pakalpojumu vajadzēja maksāt pašai un EVAK pretī nav ņemta, bet tad pacientam jāsaņem kvīts un jāiesniedz NVD atmaksai. Ārzemēs atšķiras arī pacientu iemaksa: dažās valstīs tāda ir, dažās nav. EVAK šo pacienta iemaksu nesedz.

To, ka veselības aprūpe sasaistīta ar nodokļu samaksu, es atbalstu, taču ceru, ka līdz janvārim ministrija izdarīs nepadarītos mājas darbus (izrādās, ir arī citas nepilnības), tostarp attiecībā uz EVAK.

LASĪTĀJS NEMIERĀ

Elektrotīkla bojājumu nevarēja paredzēt

Kuldīgas novada Laidu un tuvējo pagastu zemnieki sūdzējās, ka pašā karstākajā kulšanas laikā uz vairākām stundām bijusi atslēgta elektrība.

Tā vajadzīga transportierim, lai nokultos graudus nogādātu apcirkoņos, kā arī kaltei. Tobrīd kulšana tuvojās beigām, zemniekiem druvā bija dārga katra minūte, jo solīts lietus. Kad kūlums atvests uz klēti, nevarot taču gāzt zemē. Tā bijis vairākkārt.

Atbildi sagatavoja *Sadales tīkla* preses sekretāre Tatjana Smirnova: „Elektroietais regulāri uzturam, remontējam un rekonstruējam, tomēr elektrotīkls nevar būt pilnībā pasargāts no nelabvēlīgu laika apstākļu, neparedzamu notikumu un trešo

personu izraisītiem bojājumiem, kas rada piegādes pārtraukumus vai sprieguma traucējumus.

Augustā Laidu pagastā reģistrēti divi vidējā sprieguma 20 kV (kilovoltu) elektrotīkla bojājumi. Viens reģistrēts 21. augustā 14.42. Operatīvā brigāde konstatēja, ka bojāts elektrolīnijas atdalītājs. Nekavējoties sākts darbs, traucējumi novērsti 16.26. Arī 24. augustā 10.22 traucējumus 122 klientiem Kuldīgas novadā izraisīja vidējā sprieguma gaisvadu līnijas elektroietais bojājums. Apgāde atjaunota 13.25.”

Speciāliste piebilst, ka tīkla bojājumi nav paredzami, tāpēc informāciju klientiem var nosūtīt tikai tad, kad bojājumi reģistrēti. Klienti aicināti savu kontaktinformāciju atjaunot. Ja bojājums

ir vidējā sprieguma tīklā, klienti tiek informēti īsziņā vai e-pastā. Viņiem ar *Sadales tīklu* nav jāsazinās. Ja elektroapgāde traucēta, bet informācijas nav, tad jāzvana pa bojājumu pieteikšanas dienakts tālruni 8404.

Kuldīgā un novadā *Sadales tīkls* turpina atjaunot elektrotīklu, mainīt vadus un balstus, zemsprieguma un vidējā sprieguma gaisvadu līnijas pārbūvēt par kabeļu līnijām. Šogad Kuldīgas novadā tiks atjaunoti 4,8 km vidējā sprieguma elektrolīniju, 19,7 km zemsprieguma gaisvadu līniju tiks pārveidotas par kabeļu līnijām, būs rekonstruētas vai uzceltas 12 transformatoru apakšstacijas. Tas uzlabos apgādi 1047 klientiem.

Daina Tafelberga

MUMS RAKSTA

Apbedīšanai – divas pensijas

Kurzemnieks saņēmis emocionālu un satraukuma pilnu vēstuli no gados vecākiem lasītājiem, kurā valdībai pārņemta neželība, neļaujot vecos ļaudis pienācīgi gulēt tēvu zemē.

Vēstulē teikts: esot izdots likums – ja aizgājējs miris mēneša sākumā, tad palicēji viņa bērnam var saņemt pabalstu vienas pensijas apjomā. „Neviens jau nevar zināt, kad mirs. Arī ar divām pensijām nevar pienācīgi apglabāt.

Nabadzīgie bērēm sakrāt nevar, jo daudziem nepietiek ēdienam un īrei,” rakstīts vēstulē, kas parakstīta visu nevajadzīgo nabagu vārdā.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) Kuldīgas klientu centra vadošā inspektore Aiga Smiltiniece atbild, ka likumā nekas nav mainījies un aizgājēja pirmās pakāpes radnieki un mantinieki saņem divas pensijas, ja, protams, šim cilvēkam pensija bijusi aprēķināta.

Trūcīgi Kuldīgas novada ie-

dzīvotāji var vērsties sociālajā dienestā. Tā darbiniece Vineta Brūdere-Sedliņa skaidro: ja abas VSAA piešķirtās pensijas nepārsniedz 430 eiro, tad pašvaldība piederīgajiem izmaksā starpību, bet ne vairāk par 215 eiro. Savukārt, ja cilvēks dzīves laikā nav maksājis sociālās iemaksas un pensijas viņam nav bijis vispār, sociālais dienests izmaksā 250 eiro apbedīšanas pabalstu.

Inguna Spuleniece

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Kādu atceraties savu 1. septembri?

Iveta Klepermane, bezdarbiece: – Mācījos Dzērves pamatskolā. 1. klasi neatceros, bet man vienmēr bijusi vēlme iet uz skolu. Prieks bija satikt draugus. 1. septembrī nesu asteres un gladiolas. Skolotāji bija labi. Es labi mācījos, bet slikti uzvedos. Ar klasesbiedriem satiekos reti, jo visi izklīduši.

Gunita Majorenkova, mājsaimniece: – Mācījos Zlēku pamatskolā. Atceros sevi ar asterēm rokās. Bija liels satraukums, bet uz skolu gribējās iet. Visi skolotāji bija ļoti labi. Klasē bijām seši. Mēs bijām cita paaudze – darījām visu, ko skolotāji

liek, mums pret viņiem bija cieņa. Visspilgtāk atceros angļu valodas skolotāju Astru Fabriciusu un direktoru Maigoni Apsi. Mācījos labi. Patīkams laiks ar daudziem pulciņiem, blēņām mums nebija laika.

Aiga Zeltagrauda, uzņēmēja: – Mācījos Smiltenes novada Brantu pagasta skolā. Maza lauku skola, man lieli, balti pušķi matos. Parasti nesu asteres. Tā kā ģimenē bijām daudz bērnu, no vecākajiem par skolu jau šo to dzirdēju. Bija mazāks satraukums, vieglāk tur aiziet. Atceros pirmo audzinātāju – viņa bija ļoti sirsnīga.

Oksana Pirtiniece, pārdevēja: – Divas astītes, sasietas ar baltām bantēm, pusgaras baltas zeķes, zila forma un balts priekšauts. Nesu ziedus, kas auga pļavā. Tie bija svētki, kurus gaidīju. Es

mācījos Ukrainā un visspilgtāk atceros skolotāju Annu. Skolas forma man ļoti patika – to mēs vilkām, līdz skolu beidzām.

Iveta Ezera, lietvede: – Ar gladiolām un ābeci. Mācījos Smiltenes ģimnāzijā. Pirmajās klasītēs gribējās uz skolu iet, bija satraukums, draugi un jaunas zinības, pēc tam vidusskolā bija interesanti redzēt klasesbiedrus,

kā viņi mainījušies. Man atmiņā ir vairāki labi skolotāji, bet vienu izcelt nevaru.

Gints Petrovics, galdnieks: – Pašu 1. septembri neatceros. Uz skolu gribēju iet vidusskolā. Kuldīgas tehnikumā pabeidzu galdniekus. Tur visspilgtāk atceros audzinātāju Ausmu Zeļģi.

Lāsma Reimane
Aivara Vētrāja foto

FOTOKOMENTĀRS

Ja vārdus lasa horizontāli, tad Skrundas veikala *Labais* skatlogā ir ekskluzīvs piedāvājums: „Izdevīgi – alkohols dzīvniekiem.”
Annas Bivbānes teksts un foto

Kurzemnieks
Kuldīgā, 1905. gada ielā 19, LV-3301

Galvenā redaktore Daiga Bitiniece – 63350567;
redakcija@kurzemnieks.lv; reklāmas nodaļa – 63324881;
sludinājumi@kurzemnieks.lv

Izdevējs – SIA *Jaunais kurzemnieks*. Reģ. apl. nr. 1400. Iznāk pirmdienās, trešdienās, piektdienās. Pārpublicējot atsauce uz *Kurzemnieku* obligāta. Iespiests SIA *Poligrāfijas grupa Mūkusala*, Rīgā, Mūkusalas ielā 15a. Metiens – 3375.

Jauniešiem vajag tikai pamudinājumu

Kuldīgas jauniešu mājas aktivisti sākuši organizēt sadraudzības dienas – dodas ciemos uz pagastiem, lai vienaudzus mudinātu iesaistīties pasākumos un projektos. Tādas dienas jau notikušas Laidos, Ēdolē, Vilgālē, tagad arī Vārmē.

Vārmē jaunieši 29. augustā tikās brīvā atmosfērā, ko papildināja muzikāli priekšnesumi, spēles un dziedāšana. Mototrasē visus sagaidīja motosportisti ar paraugdemonstrējumiem, varēja apskatīt braucamos un atbildēt uz jautājumiem par šo sporta veidu. Ne tikai ciemiņi, bet arī daudzi vārmenieki mototrasē bija pirmo reizi.

Pēc tam visi devās uz Vārmes jauniešu centru, kur Migels Ruass no Portugāles pastāstīja par programmas *Erasmus+* iespējām. Viņš kā brīvprātīgais pašlaik darbojas Kuldīgas novada bērnu un jauniešu centra jauniešu mājā. Diena beidzās ar draudzīgu sportošanu stadionā – spēku varēja izmēģināt tautas bumbā un jaunrā stafetē. Vārmes jaunieši atzina, ka pasākums viņiem patīcis, tāds vajagot vairāk, jo ir interesanti iepazīties ar jauniešiem citviet.

Kuldīgas jauniešu mājas darbinieks Adrians Dravnieks stāsta, ka šāda tikšanās mudina iziet no mājām un ieraudzīt, cik daudz iespēju apkārt: gan atīstīt kādu talantu, gan iemācīties ko jaunu, gan

Kuldīgas jauniešu mājas rīkotā sadraudzības diena Vārmē. Ugunskurā ceptas desiņas garšo vislabāk.

vienkārši būt kopā ar līdzīgi domājošajiem. Katrā pagastā, kurā sadraudzības diena notikusi, ir tādi jaunieši, kuri gatavi darīt, tikai viņi nedaudz jāpamudina. „Viņiem netrūkst ne ideju, ne varēšanas,” uzskata A. Dravnieks.

Esot iecere vismaz reizi mēnesī rīkot

pilsētas un lauku jauniešu tikšanās. Tās var būt dažādas: kino vai spēļu vakari, meistarklases, sarunas ar interesantiem cilvēkiem.

Kristīne Medne,

Vārmes kultūras organizatore
Autores arhīva foto

ZIŅO MEDIĶI

Galvā iekož vairāki irši

Stāsta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Kurzemes reģionālā centra statistiķe Dārta Girgensone.

No 24. līdz 31. augustam ātrā palīdzība pie pacientiem devusies 85 izsaukumos. Uz slimnīcu aizvesti 58 cilvēki, no tiem trīs bērni. Viena sieviete un 11 vīrieši bijuši reibumā.

Nedēļas laikā divās krimināltraumās Kuldīgā cietušas sievietes. Viena bijusi reibumā. Abas nogādātas ārstniecības iestādē.

51 gadu vecam vīrietim galvā iedzēlušī trīs vai četri irši. Ar anafilaktisko šoku viņš aizvests uz slimnīcu. Skrundas pagastā vīrietim (31) pakausī iekodis lidojošs kukainis – vai nu zemes bite, vai irsis. Viņam sniegta palīdzība.

Sieviete (66) kāpusi pa trepēm pagrabā nodzēst gaismu, viņai aizķērusies kāja, un tā uzdzūrusies armatūras stienim. Ar vaļēju apakšstilba brūci sieviete nogādāta slimnīcā. Vīrietis (92) mājās kritis un sasitis galvu, ar vaļēju brūci viņš aizvests uz ārstniecības iestādi. Sieviete (71) kāja aizķērusies aiz paklājiņa, viņa kritusi un ar apakšdelma lūzumu nogādāta slimnīcā.

Pusaudzis (15) vieglatlētikas manēžā treniņa laikā, lecot pāri barjerai, kritis. Ar iespējamu apakšstilba lūzumu viņš nogādāts ārstniecības iestādē. Divi vīrieši traumas guvuši futbola spēles laikā. 18 gadus vecs saskrējies ar citu futbolistu, abi sasītušies galvām, un viens ar vaļēju brūci nogādāts ārstniecības iestādē. Citam vīrietim (29) spēles laikā aizķērusies kāja, un viņš kritis. Ar iespējamu apakšstilba lūzumu aizvests uz slimnīcu.

Uzklausīja **Iveta Grīniņa**

Lopi ieklīst pie kaimiņa

Skrundas pagasta Dižrozniekos vairākas dienas pa īpašumu klejo sveši mājlopi.

Kaimiņam piederot īpašums *Mazroznieki*, un tas savu zemi iznomājot apakšuzņēmējam. Tomēr dzīvnieki nodara kaitējumu *Dižrozniekiem*, jo noēd zāli, kas paredzēta attālam un nodošanai vēl kādam zemniekam, ar kuru slēgta sadarbība. Stāsta cietušais cilvēks un sūdzības ierosinātājs: „Šogad zāle ir tāda, kāda ir, un lopi te vēl to noēd, tāpēc zvaniju zemniekam un teicu: „Atvainojiet, sadarbība vairs neiznāks.” Cerēju uz attālu, bet govīs visu noganījušas. Paldies Dievam, lopiem zāle un ūdens ir – var ēst un dzert, citādi bez pieskatīšanas tie klīst pa manu īpašumu. Esmu skaitījis, ka kopā klejo padsmīt govīs, teliņi un daži zirgi. Zirgus vairs neesmu manījis.”

Cietušais vairākas reizes runājis ar lopu īpašnieku, un tas atbildējis, ka saplīsis aploks, bet tas tiekot labots. „Viņš man teica, ka nestrādā lopu gans. Teicu, ka man ir gans meža zvēriem, – varbūt varu kādus padomus dot, bet tā arī ne pie kā nononācām. Par aploka stāvokli man nav ziņu. Bet klaji tiek pārkāptas īpašuma robežas – manā zemē cits izvērš komercdarbību, jo ir iespaids, ka lopi speciāli tiek laisti ārā, lai nobarotu manos īpašumos.” Cietušais rakstījis iesniegumus Valsts policijai, kā arī ziņojis Pārtikas un veterinārajam dienestam (PVD).

PROBLĒMA ZINĀMA

Zemes īpašnieks Ilmārs Birzītis, kurš savus *Mazrozniekus* iznomā mājlopu īpašniekam, stāsta, ka dzīvnieki pieder jaunam saimniekam un viņš cīnoties, kā vien var. „Varbūt tie kaut kad ir izgājuši ārā, bet, tā kā īpašnieks te nedzīvo, viņš atbrauc rītos un vakaros. Pa dienu strādā citur, lai būtu vēl kāda naudiņa.”

Lopu īpašnieks Mārtiņš skaidro, ka nožogojums esot, bet dzīvnieki pa kādu spraugu izlien ārā. „Kaimiņš par problēmu ir informējis, un es to risinu, to viņam arī esmu teicis. Man ir ļoti liela platība, tāpēc mēģinu to apskatīt un saprast, kur sprauga, pa kuru lopi tiek ārā. Pa dienām strādāju citur, bet tik, cik vakaros ir spēka, braucu un taisu. Katru vakaru pārbaudu, kā tur viss notiek.” Mārtiņš min, ka lopiem ir, ko ēst, tāpēc diez vai nodarījums kaimiņam ir liels. „Diez vai lopi tur visu noēduši. Dažreiz meža dzīvnieki kaitē vairāk nekā mani lopi, kad pāriet pļavu. Lopi apkārt neklīst un vakarā atnāk atpakaļ. Viņi tikai pāriet pāri kaimiņa zemei.”

PĀRSŪTA PVD

Valsts policijas Kuldīgas iecirkņa priekšnieks Normunds Aleckis skaidroja, ka iesniegumi un sūdzības pēc piekritības ir pārsūtītas PVD. „Esmu uz zvaniem reaģējis, dienā bijuši pat vairāki. Visu esam pārsūtījuši veterinārajam dienestam, jo tā ir viņu kompetence. Informāciju pārbaudījām, bet nevaram sniegt nekādas ziņas, ko esam noskaidrojuši un kādi ir iemesli. Ja sāktā lietvedība, materiāli nav publiskojami, kamēr nav gala lēmuma.”

PA SVEŠU ZEMI NAV JĀSTAIGĀ

„Ir sāktā administratīvo pārkāpumu lietvedība. Ja fakti apstiprināsies, var tikt noteikts sods,” stāsta PVD Dienvidkurzemes pārvaldes vadītāja Gunta Kapeniece. „Pirmreizējā pārbaudē esam bijuši, un izskatās, ka lopi neklīst, jo apstākļi ir tādi, lai neklīstu. Bet grūti pateikt. Kāpēc tas tomēr notiek, vēl nav noskaidrots – tas jāprasa īpašniekam. Bet klīst pa svešiem īpašumiem tie nedrīkstētu nekādu apstākļu dēļ.”

G. Kapeniece min, ka šāds gadījums nav pirmais: „Šogad vasara tāda, ka trūkst zaļās zāles un daudzviet saimnieki jau izbaro ziemas krājumus. Šur tur saimniecībās lopi paklīst pa svešiem laukiem. No labturības viedokļa lopam tas ir labi, ka tas aiziet uz kaimiņa dārzu, tikai kaimiņam nav labi, jo svešiem dzīvniekiem nevajadzētu klīst pa citu īpašumiem.”

Vai dzīvniekus var atņemt, ja tie netiek pieskatīti? G. Kapeniece atbild, ka tā uzreiz nenotiek. Vispirms situācija jāpārbauda. „Ja lopi klīst, jo acīmredzami ir izbadējušies, var sākt domāt, ka saimniekam tie būtu jāatņem. Viņam tiek dots termiņš laboties un to novērst. Ja tas atkārtojas un redzams, ka lopi ir novājināti, ka saimnieks par tiem nerūpējas, tad tā ir cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem. Arī tad par administratīvu pārkāpumu var noteikt gan naudas sodu, gan dzīvnieku konfiskāciju. Pagaidām jāskatās, kā viss notiks tālāk.”

PRIVĀTĪPAŠUMS

Palīdzēs sazināties ar iestādēm

Trīs dienas 45 Kuldīgas, Skrundas un Alsungas novada bibliotekāri mācījās, kā vienkārši un saprotami palīdzēt iedzīvotājiem elektroniski sazināties ar valsts un pašvaldību iestādēm.

Kuldīgas bibliotēkas vadītājas vietniece Daina Girvaite skaidro, ka šis ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas projekts, kā sabiedrībā veicināt informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu. Nolūks – uzlabot iedzīvotāju saziņu ar valsts iestādēm, izmantojot dažādus pakalpojumus internetā. Mācību kursu *E-pakalpojumi un e-rīki dzīves situāciju risināšanai* vadīja SIA Baltijas Datoru akadēmija. Bibliotekāri varēs parādīt, kā lietot e-parakstu, kā izmantot vietni *Latvija.lv*, piemēram, deklarēt dzīvesvietu, aprēķināt nākotnē paredzamo pensiju u.tml. Pasniedzēja Aija Virse rādīja arī mobilās lietotnes, kas atvieglo dokumentu iesniegšanu.

Iveta Grīniņa, Aivara Vētrāja foto

SIA Baltijas Datoru akadēmija pasniedzēja Aija Virse bibliotekāriem skaidro, kā mācīt iedzīvotājiem ar dažādām iestādēm sazināties internetā.

Veselības aprūpi saista ar nodokļu samaksu

No 1. janvāra valsts finansētu medicīniskās palīdzības minimumu jeb tā saukto pamata grozu saņems visi iedzīvotāji neatkarīgi no apdrošināšanas, bet pilno grozu varēs saņemt trīs gadījumos: ja sociālais nodoklis tiek maksāts vismaz no minimālās algas; ja cilvēks ietilpst 21 kategorijā, ko apdrošinās valsts; ja veselības apdrošināšanas iemaksas maksā pats.

Tā nosaka 28. augustā Ministru kabineta apstiprinātie Veselības ministrijas noteikumi, kas paredz ieviest valsts veselības apdrošināšanu.

JAUNĀ KĀRTĪBA

Tiek uzsvērts, ka jaunā kārtība ir sociāli taisnīga pret legālajiem darba ņēmējiem – tiem, kuri maksā sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Šis gads ir pārejas laiks, kurā valsts medicīnas pakalpojumu saņemšanai darbojas līdzšinējā kārtība. No 1. janvāra visiem, kuri nav automātiski apdrošināti un nevēlas maksāt apdrošināšanas iemaksas, tiks sniegti pamata groza pakalpojumi. Darba devējam par darbinieku šīs iemaksas jāmaksā vispārējā nodokļu režīmā. Mikrouzņēmumu darbinieki un pašnodarbinātie, kuru mēneša ienākumi nesasniedz minimālo algu, varēs pilno grozu saņemt tad, ja sociālās iemaksas būs maksātas vismaz no minimālās algas. Nekādas apdrošināšanas polises netiks izsniegtas. Ārstniecības iestādē pirms pakalpojuma jāparāda personas dokuments.

Ja cilvēks nav bijis apdrošināts un pēkšņi saslimst, viņš var valsts noteikto summu iemaksāt, bet veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju datubāzē

Nacionālais veselības dienests (NVD) viņu iekļaus piecās dienās, līdz ar to pakalpojumus var saņemt, sākot ar dienu, kad cilvēks reģistrēts, nevis ar saslīmšanas brīdi.

NEMAKSĀS – PAĻAUSIES UZ LIKTENI

Kuldīdzniece Elita ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja: „Esmu trešās grupas invalīde, tāpēc neietilpstu nevienā kategorijā, kas varētu saņemt pilno grozu. Arī vīrs ir šī nodokļa maksātājs. Es apdrošināšanas iemaksas nemaksāšu. Par laimi nav bijusi vajadzība staigāt pie ārstiem. Kad vajadzēs, tad domāšu. Visu laiku maksāju savu mikrouzņēmuma nodokli, bet pie ārstiem neeju, līdz ar to man tāpat nav nekāda labuma. Vēl maksāt kaut ko klāt? Ģimenē krieti jāpadomā, vai tos 154 eiro varētu samaksāt. Pirmā palīdzība man pienāksies. Cik sapratu, ja saslīmstu, varu samaksāt un šajā sistēmā iekļauties. Vīramātei arī ir trešā invaliditātes grupa, viņa mēnesī saņem 66 eiro, ir trūcīgā persona, un viņai divi gadi līdz pensijai. Viņa nemaz nevar to samaksāt, un te nepalīdz arī trūcīgā statuss. Divus gadus līdz pensijai viņai nāksies stāties bezdarbnieku uzskaitē. Domāju, ka daudzi nemaksās – vienkārši gaidīs

un vilks, kamēr būs jāsauca ātrā palīdzība. Cilvēkiem nav naudas.”

Savukārt manikīre Anita Zvingule līdz šim maksājusi patentmaksājumu, kas nekādas sociālās garantijas nedod. Viņa gatava no 1. septembra iemaksāt, lai veselības pakalpojumus saņemtu.

MEDIĶIEM BŪS GRŪTĪBAS

Tā uzskata Kuldīgas ģimenes ārsts Aigars Pūpols. Viņaprāt, ir svarīgi, kā pacientu filtrēšana notiks, kāds apliecinājums viņiem būs jāuzrāda. „Ģimenes ārstiem negribas būt šķirotājiem. Ja tas notiks elektroniski, pilnīgi iespējams, ka kļūme sistēmā var radīt ar pacientiem nesaskaņas. Mūsu darbs ir ārstēt, bet šis vairāk ir sociāls jautājums, tāpēc viss rūpīgi jāizsver,” domā A.Pūpols. Viņš gan pārliecināts, ka doma ir pareiza un ka saprātīgas iemaksas disciplinēs tos, kuri nodokļus nemaksā, kā arī ierobežos ārzemēs strādājošo un tur nodokļus maksājošo tautiešu iespēju savu veselību uzlabot šeit uz Latvijā palikušo rēķina.

Ģimenes ārste Sarmīte Opmane uzskata, ka pagaidām mediķiem pašiem par jauno kārtību nav īstas skaidrības, jo dažādos avotos parādās atšķirīga informācija.

Iveta Grīniņa

Medicīnas pakalpojumu PAMATA grozs

- ❖ Neatliekamā palīdzība: Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, slimnīcu uzņemšanas nodaļas, steidzamās medicīniskās palīdzības punkti, stacionāri. Neatliekamā palīdzība slimnīcā līdz dzīvības briesmu novēršanai.
- ❖ Ģimenes ārsta aprūpe (profilaktiskās apskates, vakcinācija, mājas vizītes pēc Ministru kabineta noteikumiem) un manipulācijas ārsta praksē.
- ❖ Diagnostiskie izmeklējumi ar ģimenes ārsta nosūtījumu – viņam ir tiesības pacientu nosūtīt uz tiem valsts samaksātiem diagnostiskajiem izmeklējumiem un laboratoriskajām analizēm, kuru rezultātu izvērtēšana ir ģimenes ārsta ziņā.
- ❖ Valsts organizētais vēža skrīnings (profilaktiskās pārbaudes).
- ❖ Grūtnieču aprūpe un dzemdību palīdzība.
- ❖ Ārstniecība, tai skaitā kompensējamās zāles pacientiem ar psihisku slimību, atkarību, cukura diabētu, infekciju slimību, piemēram, HIV, AIDS, tuberkulozi.
- ❖ Hroniskās hemodialīzes, hemofiltrācijas un peritoneālās dialīzes procedūras (pacientiem ar nieru mazspēju).
- ❖ Onkoloģija, tostarp zaļais koridors, ārstēšana, zāļu kompensācija, medicīniskā rehabilitācija.
- ❖ Programma sirds un asinsvadu slimību agrīnai atklāšanai.

Medicīnas pakalpojumu PILNAIS grozs

(papildus pamata grozam)

- ❖ Primārā aprūpe, tai skaitā zobārstniecība bērniem līdz 18 gadiem un atsevišķām iedzīvotāju grupām pēc Ministru kabineta noteikumiem.
- ❖ Ārstu speciālistu konsultācijas un vecmāšu palīdzība, tai skaitā sporta ārsta veselības aprūpe bērniem ar paaugstinātu fizisko slodzi, redzes asumu koriģējošu optikas izstrādājumu izrakstīšana bērniem.
- ❖ Laboratoriskie un diagnostikas izmeklējumi ar speciālista nosūtījumu.
- ❖ Medicīniskā apaugļošana.
- ❖ Ārstniecība dienas stacionārā.
- ❖ Ārstniecība stacionārā, tostarp pakalpojumi traumatoloģijā un ortopēdijā (traumu seku, kaulu un locītavu slimību ārstēšana, ja par pakalpojuma vajadzību lēmis traumatologs un ortopēdu konsilji; endoprotezēšana u.c. operācijas), orgānu un audu transplantācija noteiktā apjomā.
- ❖ Medicīniskā rehabilitācija.
- ❖ Veselības aprūpe mājās.
- ❖ Kompensējamās zāles un medicīniskās ierīces.
- ❖ Psihoterapeitiskā un psiholoģiskā palīdzība, tai skaitā metadona terapijas kabinetu pakalpojumi noteiktos gadījumos.
- ❖ Atlīdzināti izdevumi par plānveida ārstniecību citās Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs un Šveicē (pēc noteiktas kārtības).

Valsts apdrošinātās iedzīvotāju grupas:

- pensionāri;
- bērni līdz 18 g., bāreņi un bez vecāku gādības palikušie līdz 24 g.;
- jaunieši, kuri mācās, tostarp pilna laika studenti;
- bezdarbnieki, kuri reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā;
- I un II grupas invalīdi;
- Černobiļas atomelektrostacijas avārijas likvidācijā cietušie;
- politiski represētie un nacionālās pretošanās kustības dalībnieki;
- tradicionālo reliģisko organizāciju mūki un mūķenes klosteros u.c.

Iemaksas

Par veselības apdrošināšanu var iemaksāt jau no 1. septembra. To administrē Nacionālais veselības dienests.

- ❖ Šogad jāmaksā 51,60 eiro (1% no minimālās algas gada summas), nākamgad – 154,80 eiro (3%), 2020. gadā – 258 eiro (5%).
- ❖ Pievienojoties nākamgad vai vēlāk, par veselības apdrošināšanu būs jāmaksā arī par iepriekšējo periodu (līdz diviem gadiem), ja šajā laikā cilvēks kā legāls darba ņēmējs nebūs sociālās apdrošināšanas iemaksas veicis. Piemēram, pievienojoties 2020. gadā, jāmaksā 258 eiro un vēl 206,40 eiro par diviem gadiem iepriekš.
- ❖ Piecās dienās. Cilvēks ir tiesīgs pilno grozu saņemt ar to dienu, kad viņš iekļauts Nacionālā veselības dienesta veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju datubāzē. Tas notiek piecās dienās pēc tam, kad saņemta informācija, ka par veselības apdrošināšanu ir samaksāts.

KUR UN KĀ MAKSA?

- Valsts kases kontā: **LV19TREL1060001239600** (reģ. nr.: 90000050138, BIC kods: TREL22).
- To var darīt internetbankā, bankā vai pastā, ar bankas karti arī NVD nodaļā Kuldīgā, Pilsētas laukumā 4 (3. stāvā).
- Ziņas, kas jānorāda maksājumā, atrodamas: **www.vmnvd.gov.lv** sadaļā *Valsts veselības apdrošināšana*.
- NVD klientu centra bezmaksas tālr. **80001234**.

Skolotājam jānes lukturnis

Sagaidot jauno mācību gadu, Kurzemnieks devās ciemos pie Skrundas vidusskolas fizikas, ķīmijas, bioloģijas un dabaszinību skolotājas **INESES PICKAINES**, kuras skolēnu komanda *Venta* šogad sīvā konkurencē uzvarēja *Latvenergo* fizikas konkursā *Fizmix eksperiments*. I.Pickainei nupat te sācies 12. darba gads. Aprunājāties, kādām īpašībām jāpiemīt skolotājam, kur rast enerģiju, kā bērņus ieinteresēt eksaktajās zinātnēs.

8. septembrī skolotāja Inese Pickaine ar kolēģi Ivetu Labunsku Jelgavā demonstrēs eksperimentus *Dzīvot, ne izdzīvot!* vides izpratnei.

Darbs piedalās arī starptautiskajā inovāciju un izgudrojumu konkursā *Minox 2018*.

Kā izvēlēties kļūt par skolotāju?

Tas ir Mērfija likums. Man pirmajās klasītēs bija fantastiska klases audzinātāja, un pirmā doma: arī es būšu skolotāja. Pēc tam domas mainījās, bet galu galā tas pats vien iznāca.

Esat daudz studējusi.

Liepājas Pedagoģijas augstskola pabeigta trīs reizes – arī tad, kad nosaukums tika nomainīts pret akadēmiju un universitāti. Tāpat Latvijas Universitāti esmu beigusi trīs reizes – tur studēju ķīmiju pamatskolai un vidusskolai un fiziku vidusskolai.

Kāds bija ceļš līdz Skrundai?

Garš un likumains. Nav noslēpums, ka mazās skolas sāka sarukt labu laiku atpakaļ. Uzskatīju, ka jāiet tur, kur es mazāk atņemtu darbu vietējiem. Pamazām sapratu, ka pamatskola man par šauru, un izdzirdēju, ka ķīmijas skolotāju meklē Druvā, Skrundā un Kuldīgas Centra vidusskolā. Biju uz pārrunām visās trijās: Druvas vidusskola tā arī neatbildeja, starp Skrundu un Kuldīgu izvēlējos Skrundu, jo Kuldīga solīja daudz un tas likās aizdomīgi. Savukārt Skrunda Dainas Ļaudakas personā bija īsa un konkrēta.

Ar kādām grūtībām darbā jāskaras?

No rīta nevaru piecelties – miegs nāk tāpat kā bērņiem. Tā kā esmu no Aizputes pagasta, iznāk braukt ar mašīnu. Cikos gribu, tikos pieceļos, un tad jāpaspēj uz stundām. Pedagoģiskais darbs stāžs man ir pāri 20 gadiem, un tādu izteiktu gadījumu, kad gribētos kādu bērņu plūkt aiz ausīm un izlikt aiz durvīm, nav bijis. Dažreiz apnīk, ja stundas laikā ilgstoši nepāriet smieklu lēkmes vai ir citādas izdarības, bet ir dažādas pedagoģiskas metodes, ar kurām ātri var atsēdināt vietā.

Kas tās par metodēm?

Dažreiz pietiek uztaisīt pareizo sejas izteiksmi – tā iedarbojas. Var izteikt aizrādījumu, piemēram, kas būs tad, ja izdarīsi tā, un kādas būs sekas. Tas liek domāt, ka tas, kas tiek darīts, īsti labi nav.

Vai nav bijusi doma par profesijas maiņu?

Ir. Bieži.

Pret ko citu mainītu?

Es gribētu *iebraukt* zinātnē: ķīmijā kaut ko pētīt, likt kopā, izgudrot, taisīt, veidot.

Ja apnīk, tad jau iespēja ir.

Tas tomēr ir aizgājis vilciens, jo skolotāja izglītība ir mazliet par

Skrundas vidusskolas fizikas skolotāja Inese Pickaine stāsta, ka no skolēnu komandas *Venta* neviens līdz pēdējam brīdim nav ticējis uzvarai konkursā *Fizmix eksperiments*. Pirms tam kāds puisis teicis: ja uzvarētu, viņš kā balvu gribētu tādu telefonu kā uzvarētāju komandas skolotājam. Inese smiedamās teikusi: „Uzvāri – dabūsi!” Solījums bijis jāpilda.

īsu, lai kļūtu par zinātnieku. Lai gan par zinātniekiem var kļūt arī bez izglītības, tomēr akadēmiskās zināšanas dod izgudrojumam, pētījumam kvalitatīvāku pieeju.

Kādām īpašībām jāpiemīt skolotājam?

Jābūt briesmīga paskata, pēc iespējas skaļākai rīklei (smejas). Pietiek, ja skolotājs ir paraugs tam, kam tu māci. Ja parādi, ka tu to vari, tad būtībā var jebkurš, kuram ir divas rokas, divas kājas un galva uz pleciem. Otrā lieta: skolotājs nevar sēdēt un domāt, ka viņš ir labākais. Ir tādi skolēni, kuri var labāk, un jāļauj skolēnam saprast, visādi jāpalīdz, lai viņš kļūtu vēl labāks. Jārada ceļš vai jābūt tam, kurš nes to lukturni, lai skolēni tumsā redz, kur iesākmā iet, jo pēc tam paši sapratīs, kur iet. Jā, ne vienmēr jābūt tam, kurš parāda priekšā, bet jāpanes tas lukturnis līdz, lai viņš redz, ko dara.

Kā motivējat skolēnus piedalīties konkursos, ķerties klāt eksaktajām zinībām?

Speciālas receptes nav. Piedāvāju piedalīties un varbūt pasaku tā, ka atteikties nav iespējams, jo ir tik kārdinoši. Ko māku, to daru līdz, un, ja nemāku, tad meklēju, kurš var palīdzēt.

Kur smēlaties enerģiju?

Enerģijas apritē: skolēns ņem no manis, es no viņa. Ja viņš dara, tad enerģija nāk ārā un tā tiek man. Un otrādi. Man no dzimšanas ir tā, ka, ilgi darot vienu un to pašu, kļūst garlaicīgi – jāatrod kas cits. Līdz ar to ir ārpus stundu darbs – konkursi, projekti. Bet īsumā amata aprakstā teikts – izpildīt skolotāja pienākumus. To arī daru un par to saņemu algu. Punkts.

„Mūsdienu jaunieši prasa kvalitāti!”

Ko domājat par situāciju skolās?

Esam iesūbējuši. Tas, ka man te ir iespēja un es daru, nenozīmē, ka tā dara visi. Skolēnam jau nav jānāk tikai pie manis uz papildu stundām, jāiet arī pie citiem. Bet daudzi nevēlas darboties ārpus stundām. Visi nav tādi kā es. Nesaku, ka esmu ideāla un pareiza, bet cenšos dzīvot līdz tam, kādi ir jaunieši. Mēģinu saprast, kas viņus interesē, ko viņi varētu izdarīt, ar ko viņus varētu izcelt. Nav tā, ka bērņiem mācību priekšmeti neinteresē, bet viņus neinteresē informācijas sausa versija. Praktiskas lietas, kas noliktas tā, ka viņi saprot, kā zināšanas tiek izmantotas, – tās gan interesē! Un mūsdienu jaunieši prasa kvalitāti.

No cik gadiem vajadzētu sākt iet skolā?

Man pilnīgi vienaldzība, vai tā ir skolā iešana vai būšana bērņudārzā. Svarīgi, kas no bērņa tiek prasīts, un nav svarīgi, kur.

Vai bērņi piecos, desmit gados mainījušies?

Jājautā tiem skolotājiem, kuri vēl izmanto tikai grāmatas un lekciju materiālus. Jaunieši un bērņi grib, lai tiek izmantotas informācijas tehnoloģijas. Man tas patīk, un to es arī daru. Piemēram, 6. klasē, kurā mācās elektriskos slēgumus, virkni un paralēlo, līdz šim izmantojām paveca tipa konstruktorus, kurā ir spuldzīte, baterija, vadiņi un slēdzītis, un tad cīnījāmies. Ja vadiņš kaut kur salocījies, skolēns sašutis, ka viņam neiznāk, lai gan ir saslēdzis tāpat kā kaimiņš. Tagad datoros ir ļoti labas simulācijas dažādiem mācību priekšmetiem. Jāpiestrādā pie tā, ka izveido darba lapu, jo, ja skolēns ņemsies tikai ar datoru un nemēģinās teorētiskās zināšanas ieslēgt, atkal nekas neiznāks. Esmu izveidojusi šim simulācijām darba lapas, un viņiem patīk. Nav nekādu problēmu – kā esi vadiņu pielicis, tā tas tur ir. Parādās arī, kur kļūda, un tā skolēns var saprast, ko dara. Tai pašai elektrībai var noteikt elektronu plūsmas virzienu, un, šādi darot, skolēnam rodas jautājumi. Ja pats iziet tam cauri, tas labāk paliek atmiņā.

Kādu nākotni redzat Skrundā?

das vidusskolai?

Skarbu. Darba vietu skaits novadā nepalielinās – nekāda piedāvājuma nav. Skrundas profesionālā vidusskola un Rudbāržu pamatskola, kas nodrošināja daudziem darbu, ir slēgtas. Es neesmu vietējā, tāpat darba vietu aizņemu kā iebraucēja.

Kādi argumenti ir par labu vispārējai vidējai un kādi – profesionālajai vidējai izglītībai?

Profesionālajai pozitīvais ir tas, ka augstskolā varētu būt labākas zināšanas speciālajos priekšmetos, bet būs problēmas vispārīgajos. Mana vecākā meita aizgāja uz vispārējo skolu un tālāk mācībās dažādu iemeslu dēļ kaut kā nolūza. Abi pārējie bērņi aizgāja uz profesionālo, un simtprocentīgi varu apgalvot, ka profesionālie priekšmeti bija galvas tiesu pārāki, bet vispārīgākie, piemēram, angļu valoda, matemātika, fizika, bija vājais punkts. Ir savi plusi un mīnusi.

Kā audzināt savus bērņus, mazbērņus?

Nav vairs, ko audzināt, jo manējie izauguši. Jaunākajai meitai ir 25, dēlam 28, vecākajai meitai 30 gadu. Vecvecāki ir priekš tam, lai lutinātu mazbērņus, jo audzināšanu atstāju vecāku ziņā.

Vai bērņi arī gājuši eksakto zinātņu virzienā?

Vecākā meita aizgāja uz juristiem, dēls ir inženieris mehānikā. Iestājās augstskolā otrreiz, un būs būvinženieris. Jaunākā meita ir arhitekte. Trīs mazbērņi iet skolā, trīs bērņudārzā – viss vēl priekšā, lai izvēlētos virzienu.

Vai pašai bijuši labi skolotāji un skolotāja ideāls?

Man daudzos priekšmetos bija skolotāja ideāls, kurš no grāmatas stundu nevadīja. Manā skatījumā ideāls skolotājs runā no galvas – var ieskatīties, lai nenovirzās no plāna, bet sava tēma jāpārzina. Ar šausmām atceros jaunus praktikumus, kuri savulaik nāca vadīt stundas: grāmata rokā, izlasa rindkopu un to izskaidro. Ideāls skolotājs savu priekšmetu pārzina, bet, ja arī ko nezina, tad nebaidās to atzīt.

Ko novēlat citiem kolēģiem, mācību gadu sākot?

Cienīt savus skolēnus un pieņemt, un viss aizies savu ceļu, bet vajadzīgajā brīdī neaizmirst pamācīt.

Anna Bivbāne
Publicitātes foto

Seti uzņem viesus atvērtajās kafejnīcās

„Ēdiens ir ļoti svarīgs iemesls, lai tūrists izvēlētos vienu vai otru ceļamērķi, turklāt tas noteikti jāsaista ar stāstu,” tā organizācijas *Setu tūrisms* vadītāja Elina Priksa teica t.s. atvērto jeb īslaicīgo kafejnīcu (angl. *pop-up cafe*) pasākumā Igaunijā.

Augusta sākumā suitu uzņēmēja no Alsungas novada, Gudenieku un Jūrkalnes pagasta, kā arī Dundagas pārstāvji devās uz Igaunijas dienvidaustrumiem, lai vērtētu, kā ciemiņus uzņem seti.

TŪRISTIEM JĀRĀDA IKDIENA

Vēsturiskajā setu zemē Setamā pavisam tuvu Krievijas robežai atvērto kafejnīcu pasākums notika jau sesto reizi – 16 lauku sētas savus vērtus un durvis vēra tūristiem un cienāja viņus ar labāko, ko saimnieces pagatavojušas. Lielākoties uz šo pasākumu brauc vietējie no Tartu un Tallinas, bet ārzemnieki – no Latvijas un Krievijas.

Pērn kaimiņvalsts Zemkopības ministrija sākusī rīkot pasākumu *Garšas reģions Igaunijā*, kas būs ikgadējs. „Tam paredzēts atsevišķs finansējums, un tā ir iespēja popularizēt vietējos ēdienus, izdomāt jaunu lietojumu tradicionālajiem produktiem,” stāstīja E.Priksa. Nākamā gada pasākuma rīkotājus viņa aicināja atcerēties – apmeklētāji visvairāk vēlas redzēt, kā cilvēki laukos dzīvo, dzirdēt stāstus: „Jo dziļāk savā dzīvē tu viesi ielaid, jo vairāk apmierināts viņš ir.”

KONKURENCE ĻOTI LIELA

Atvērto kafejnīcu kustība Igaunijā kļuvusi ļoti populāra – no aprīļa līdz septembrim visā valstī notiek vairāk nekā 60 pasākumu, tāpēc nākas krietni papūlēties, lai piedāvātu ko īpašu, pārsteidzošu, lai pierunātu viesus mērot ceļu uz laukiem. Tad arī top tādi brīnumi kā gailēnu vīns vai pilna ēdienkarte no griekiem, ieskaitot šokolādes trifeles un zupu.

Piedalīties šajā pasākumā (ar retiem izņēmumiem) ļauns tikai tādām kafejnīcām, kuras ikdienā nepastāv, – lauku mājās dzīvojošie apņemas viesus uzņemt divas dienas. Toties īslaicīgā kafejnīca vairākām ģimenēm bijusi kā grūdiens sākt šādu biznesu un atvērt pastāvīgu ēdināšanas vietu. Daudzas īslaicīgās gadu gaitā ieguvušas savu cienītāju pulciņu.

ŠĶĪVI – VISS, KĀS DĀRZĀ UN MEŽĀ

Pasākumu rīko organizācija *Setu tūrisms* kopā ar biedrību *Setu virtuve*. Kafejnīcas izvietojas gar *Setu jostu* – simbolisko tūrisma ceļu cauri šai zemei. Tajā iekļauti ievērojamākie vēstures, kultūras un dabas objekti.

E.Priksa skaidro: „Ēdiens ir svarīga ceļojuma daļa – to parasti saistām ar noteiktu vietu vai pat valsti. Turklāt ir ļoti ērti ēdienu sasaisīt ar stāstu. Latvijā un Igaunijā grūtāk, jo mums apkārt ir vietas, kurās izveidojušies priekšstati par ēdienu. Tas, kas ir īpašs mums, atrodams arī citur. Mūsu ēdienu padarīt sevišķi ir sarežģīti. Bet priekšrocība ir augstvērtīga pārtika, kas bez ķīmijas audzēta un ražota tepat. Tā atšķiras no intensīvi ražotās, kas

Latvijas un Igaunijas pārrobežu projektā *UNESCO – Tourism* ir 12 partneri no suitu, lībiešu, setu un Kihnu salas kultūrtelpas, tā nolūks – šīs īpašās vietas padarīt par tūrisma galamērķiem. Trīs gadus būs pieredzes braucieni un citas aktivitātes, tiks veidoti informatīvi materiāli, tostarp Basu tautas namā taps vēsturiska ekspozīcija par suitu godiem, bet nākamvasar atvērtās kafejnīcas jārīko suitu saimniecēm. Vienu variantu viņas redzējušas Kihnu salā.

nopērkama lielveikalā. Viss, kas ir laukā, mežā un dārzā, tiek celts galdā. Ēdiens nav anonīms – to gatavo konkrēts pavārs, kurš uzņemas atbildību.”

GANDRĪZ GADU IEPRIEKŠ

Pasākumu finansē programma setu reģiona attīstībai, taču nauda paredzēta tikai organizēšanai – pašām kafejnīcām nekā netiek piešķirts. Gatavošanās nākamajai reizei sākas drīz pēc iepriekšējās: tiek izsludināta kafejnīcu pieteikšanās, katra izvēlas savu koncepciju. Vienīgais noteikums – jābūt vietējām izejvielām. Otrā gadu šim dienam ir kopīgs moto: šogad svaigais siers, pērn – maize.

Kad dalībnieki pieteikušies, rīkotāji maršrutu pa *Setu jostu* veido tā, lai saimniecības nav tālu viena no otras (20–30 km) un lai cilvēki tās var vienu pēc otras ērti apciemot. Ja pārrāvums ir lielāks, rīkotāji cenšas pierunāt kādu saimnieku, kura māja atrodas pa vidu. Pēc tam dalībniekiem mācībās tiek stāstīts gan par pārtikas drošības prasībām, gan viesmīlību, mārketingu utt. Iepriekšējo gadu dalībnieki stāsta par savu pieredzi. Ir gadījies, ka pēc mācībām kāds tomēr atsakās, jo nobīstas no ļaunu pieplūduma.

IEGUVUMI UN RISKI

E.Priksa uzsver, ka lielākais ieguvums ir visai ģimenei kaut ko darīt kopā: „Uz pasākumu atbrauc pieaugušie, bērni, atnāk draugi un radī, katrs pieliek roku rīkošanā vai ēdiena gatavošanā. Lielā nozīme ir mārketingam, kurā iesaistās visa apkaimē: vieni piedev produktus, citi gādā darbarokas vai izklaidi.

Tas ir arī risks – nekad nevar paredzēt, cik cilvēku jūsu pagalmā iebrauks, vai viss ēdiens tiks apēsts vai tā pietrūks, kas paliks pāri. Pagājušogad viena bija viskarstākā diena vasarā – silto ēdienu vai zupu neviens negribēja, bet tika izpārdotas limonādes. Jābūt gatavam jebkuram pavērsienam, viesu skaitam, ēdienkartes maiņai, negaisam, lietum, daudz bērniem. Tāpēc organizatori pirms pasākuma dodas pie Penko (senas setu dievbības) skulptūras un cenšas sarunāt labu laiku. Pērn šo pasākumu apmeklēja 5000 cilvēku.”

Par kontroles iestāžu prasībām E.Priksa atzina, ka no Pārtikas un veterinārā dienesta pirmajos gados tās bijušas tikpat stingras kā pret pārējām kafejnīcām, bet katru gadu tā mazinājusies, jo laiks pierādījis, ka nekā ļauns nav noticis. Šogad formalitāšu jau bijis maz. Valsts ieņēmumu dienests uz šīm divām dienām raugoties iecietīgi un ļaujot iztikt bez kases aparātiem. Samaksa ir tikai skaidrā naudā.

Killetivas ciemā Rika Ivana saimniecība atvērto kafejnīcu ierīko vairākus gadus, izveidojies cienītāju loks. Te visi ēdieni no kaimiņa griekiem un pašu jērgaļas. Netālu ir apkaimes lielākā piena pārstrādes rūpnīca *Nopri*, kas ražo nepasterizēta piena produktus. No griekiem ir saldā rulete ar biežpiena krēmu, maize un karaša, griķu-šokolādes muss un citi ēdieni. Visas receptes saimnieku izdomātas.

Kafejnīcā *Magonite* šie ziedi ir visur: uz sienām, galdaudaiem, saimnieču priekšautiem un pat salvešu turētājiem.

Kafejnīcas *Magonite* saimniece Sirja Krūsamē vairākus gadus ieguvusi biedrības *Setu virtuve* balvu kā labākā siera sējēja. Te notika siera meistarklase. Sirja pierādījusi, ka nekad nav par vēlu sākt ko jaunu – aizgājusi no algota darba un kafejnīcu atvērusi 53 gadu vecumā.

Atvērtās (pop-up) kafejnīcas piedāvā:

- ♦ tikai šai vietai raksturīgus produktus un ēdienus,
- ♦ maitīti sikaistā vietā laukos ārpus pilsētas burzmas,
- ♦ iespēju ieskatīties saimnieka mājā, dārzā, apskatīt mājdzīvniekus, aprunāties ar vietējiem,
- ♦ mūziķu uzstāšanos, darbnīcas u.tml.

Kafejnīcu rīkotāju ieguvumi:

- ♦ parādīt savas prasmes,
- ♦ izjust darbu komandā,
- ♦ nodibināt saikni ar pārtikas piegādātājiem (parasti kaimiņiem), izveidot ilgāku sadarbību,
- ♦ pārdot vietējos produktus,
- ♦ izpētīt apmeklētāju vēlmes,
- ♦ apmainīties pieredzē,
- ♦ just prieku un gandarījumu.

Krišas saimniecībā Igaunijā viesi varēja ne tikai apskatīt istu setu dzīvojamā māju, kas iekārtota kā muzejs, bet arī noskatīties tautas dejas, ko sievietes un vīrieši dejo atsevišķi.

Metsiku kafejnīcā – biežpiena plāceniši un eļļā vāritas biežpiena bumbiņas, var dabūt arī soļanku u.c. ēdienus. Īpaši šai dienai no malkas pagalēm un dēļiem sētā uzcelti improvizēti galdi.

Krišas saimniece Ingrida Kala vada rokdarbnieču biedrību un kopā ar domubiedriem pūlas saglabāt setu tradīcijas.

„Darba šajās dienās ir ļoti daudz, bet mums tie tiešām ir svētki,” saka Inara Luigasa (centrā), kura ciematnīņā Mikitamē slavēna ar pelmeņiem. Viņas senči 20. gs. sākumā no Latvijas pārcēlās uz Igauniju, jo tur daļa zeme. Padomju laikā ģimene izsūtīta uz Sibīriju, kur Inara piedzimusi. Tur viņas mamma iemācījusies gatavot pelmeņus, nu šo māku pārņēmusi arī Inaras meita un mazmeita. Gaidot viesus, saimniece ar palīgiem pagatavojusi 1600 pelmeņu. Viņa piedāvā arī pildītas pankūkas un rabarberu-piparmētru dzērienu.

Regeja kafejnīcā pirmoreiz viesus uzņēma māksliniece Maidenā Paljaka (centrā). Igaunijā pārtiku pielāgot Karību salu virtuvei palīdzējis draudzenes vīrs Trevora – dzimis jamaikietis. Maidenai reiz piederējusi kafejnīca, kurā rīkoti Karību vakari, jo tur esot daudz draugu. Viņa atgriezies vecvecitēva mājā ļoti nomaļā vietā.

Kazas gaļa ar kariju. „Eiropieši ēdienam garšu piešķir ar sāli, bet mēs Jamaikā – ar garšvielām,” stāsta jamaikietis Trevora.

Seti pārāk nesatraucas, ja ērtības nav kā Eiropā. Improvizēta sirsniņmājiņa ar ažuŗiem aizkariem.

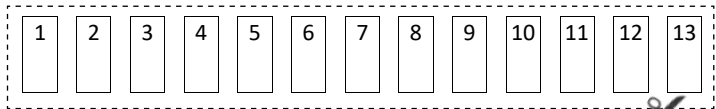
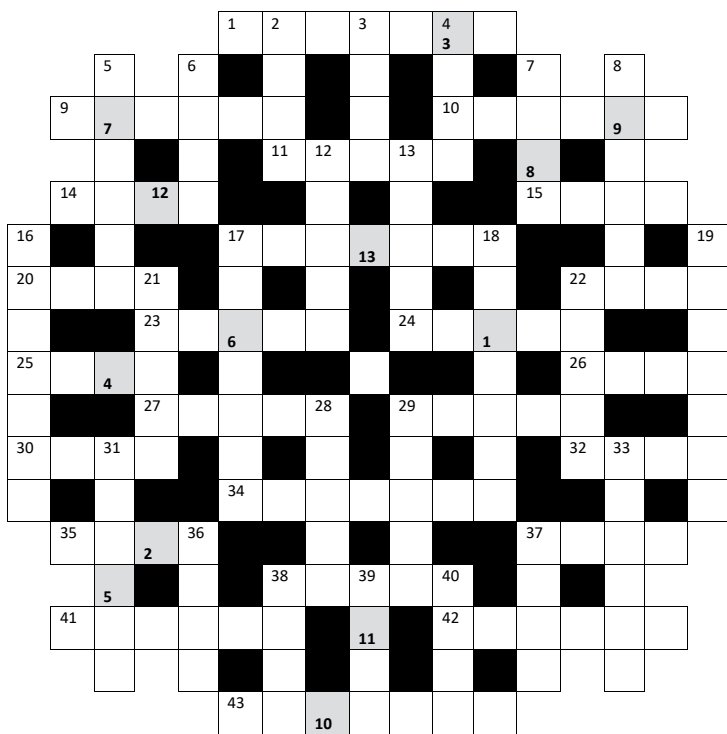
Kafejnīcu apmeklētājiem daudzviet pagalmā ierīkota roku mazgāšanas vieta. Šī – Mikitamē ciematnīņā.

Arī Kaidi Kerdtā no pilsētas atgriezies senču vecsaimniecībā Kīrsi un ar pietāti atjauno visu, kas saglabājams no setu arhitektūras. Tur ierīkota viesu māja. Ēdieni ir no vecmāmiņas pūra: setu grūbi biežputru ar kartupeļiem, siers, zupa un plātsmaizes. Saimnieks cienāja ar mājas darinājumu handžu, kas tā pati kandža vien ir.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Veidojusi Daina Skribāne.

Risinājumu gaidām līdz 5. septembrim.

Horizontāli: 1. Pilsēta Ventas krastos. 9. Nepatikšanas, nepatīkams atgadījums. 10. Bez trokšņa, nevienam nezinot. 11. Sena tilpuma mērvienība. 14. Ziemeļbriežu kamanas. 15. Salikteņu daļa ar nozīmi *ārējs*. 17. Latviešu rakstniece (1913–1994). 20. Dzirdes orgāns. 22. Kuģu stāvvieta. 23. Ar dūnām vai spalvām pildīts guļammaiss. 24. Briežu dzimtas dzīvnieks Šrilankā un Indijas mežos. 25. Atgriezts maizes kļauja. 26. Amerikāņu džeza dziedātājs (1918–1996) vārds. 27. Naidīgs. 29. Ar oglekli bagāts cietais kurināmais. 30. Bez izņēmuma. 32. Kaste ar spraugu, kurā ievieto vēlēšanu biļetenus. 34. Ķīmiskais elements, mirdzošs, pelēki balts dārgmetāls. 35. Zvejas traļa velkamā beigu daļa. 37. Dokuments, kas apliecina tā īpašnieku un pavalstniecību. 38. Priekšmeta sašaurinātā beigu daļa (dsk.). 41. Mācību iestādes. 42. Ārstnieciskas vai higiēniskas (ūdens, gaisa) procedūras. 43. Mānļēcējpele.

Vertikāli: 2. Ūdens plūsma dabiskā gultnē, kas veidojas, saplūstot kopā virszemes un pazemes notecei. 3. Trīsstūrveida sēdeklis laivas galā. 4. Krievu rakstnieka A.Gaidara (1904–1941) stāsts *Čuks un ...*. 5. Slavens latviešu pianists (1984). 6. Dzīvnieka pēda, ko klāj apmatojums. 7. Latviešu rūpnieks, konditorejas fabrikas dibinātājs (1875–1941). 8. Pākšaugu auglis. 12. Garastāvoklis, noskaņojums, arī tieksme pēc kā nezināma vai nojaušama. 13. Audeklpinuma audums, ko izmanto izšūšanai. 16. Senās Kursas zeme ar centru Kuldīgā. 17. Zvejas laivu stāvvieta jūrmalā. 18. Noteikts, precīzs. 19. Ragavas. 21. Šķiedraugu pārstrādes blakus produkti. 22. Spāņu ceļotājs (16. gs.). 28. Ābolu vīns. 29. Mācību telpa skolā. 31. Peruāņu dziedātāja (1922–2008). 33. Metāla režģis. 36. Vienkārša mēbele sēdēšanai. 37. Plūdi. 38. Dīgli, kas izdīguši no sēklām, bumbuļiem. 39. Plēsīgi caunu dzimtas zidītājdzīvnieki. 40. Varēt, jaudāt.

Pareizā atbilde: ACIDOBUTIROMETRS

(aparāts tauku saturu noteikšanai pienā, to apstrādājot ar skābi).

Atbildes. **Horizontāli:** 1. Dialogs 5. Salmiņš 9. Sekste 11. Ģitāra 12. Taizeme 13. Anapa 17. Laiks 19. Francis 20. Akmens 21. Stilbs 24. Sistava 26. Klase 27. Daiva 31. Krancis 33. Dorada 34. Triode 35. Bacilis 36. Gateris. **Vertikāli:** 2. Ikebana 3. Lūse 4. Glets 6. Aļģes 7. Mīts 8. Nūrņiks 10. Dzila 14. Pirksts 15. Princis 16. Piltuve 18. Alabama 22. Storno 23. Alveola 25. Zviedri 28. Skabi 29. Astma 30. Mali 32. Bite

Pareizi atbildējuši: Vizma Dzalba, Vilnis Bēniņš, Bruno Mekšs, Gunta Vāciete, Helēna Remerte, Velta Višņevska, Biruta Insberga, Ojārs Silkans.

Pēc balvas redakcijā gaidām **Veltu Višņevsku**.

Atmiņjumu, izgrieztu no laikraksta (ne kopētu), sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemetiet redakcijas vēstulju kastītē!

KONKURSS

VALODNIEKS

Konkursā tiks publicēti dažādi izteicieni un jēdzieni. Precīzāko skaidrojumu autori (var pievienot arī kādu piemēru pilnā teikumā) ik pēc trim mēnešiem saņems mazu balviņu.

Ko nozīmē teiciens trūkst tikai putna piens?

Atbildes līdz 5. septembra 12.00 sūtīt e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv.

Atbilde: teiciens *sadot piparus nozīmē kādu rāt, sodīt*. Šķiet, ka tas saistīts ar viduslaiku paradumu soda laikā bērt brūcēs piparus un sāli. (Vācu valodā ir *Pfeffer geben*, krievu – *zadat percu*.) To izmantojam sarunvalodā ar jēgu *sarāt, sabārt, sodīt, izteikt asus pārmetumus*, raksta Ingars Neimanis. Lietojot teicienu *sadot piparus*, gatavojamies kādu sarāt vai sodīt, skaidro arī Velta Višņevska.

MANA AIZRAUŠANĀS

100 priekšmetu no avīzēm

Žurnālists Elmārs Barkāns pēc seniem avīzrakstiem veido kolekciju *100 priekšmetu no Latvijas*. Daļa no stāstiem ir par bijušo Kuldīgas rajonu, jo bērnību autors pavadījis lauku mājās Turlavā un joprojām mūspusē ir biežs viesis.

Žurnālists Elmārs Barkāns bērnību pavadījis Kuldīgas pusē. Lasot vecos avīzrakstus, viņam uzpeld ziņas no toreizējā apriņķa, jo vieglāk iztēloties, kur kas noticis.

SEJGRĀMATAS LIETOTĀJIEM

Ideja E.Barkānam radusies, kad Rīgā par godu Somijas simtgadei atklāta izstāde, kurā bija viena valstij raksturīga lieta no katra gada: trauki, pildspalvas, rūpnīcas *Nokia* ražojumi u.c. Elmārs nodomājis, ka gan jau arī Latvijai ik gadu bijis kas raksturīgs. Bet kā to vienu izvēlēties? Tā kā avīzniekam patīk vēsture un senu rakstu lasīšana, viņš izdomājis papētīt, ko katrā 18. novembrī kopš 1918. gada rakstījusi kāda Latvijas avīze. Ja bibliotēkā šķirstītu periodiku, būtu daudz interesantāk, bet tad paietu vesela mūžība. Taču ir digitālā bibliotēka. „Tā nu nolēmu sevi un sejrāmātas (feisbuka – aut.) aplūkotājus ik pārdienu iepriecināt ar paša izvēlētu Latves gadsimta lietu, katram 365-dieniekam (ik pa četriem gadiem 366) piedāvājot savu skatu ar bildi. Tās ir lietas, kas vienoja, bet varbūt šķēla Lāčplēša saimei piederīgos.”

TRĀĢĒDIJA PIRTĪ

Starp sērijas priekšmetiem no pirmskara Kuldīgas iekļuvis nelaimes gadījums, par kuru autors izteicies, ka tas varējis kļūt teju vai par tolaiku *Zolītūdes* traģēdiju. 1927. gada novembrī *Jaunais Zemgaliētis* (nevis kāda Kurze-

mes avīze) rakstīja, ka Kuldīgas pirts sieviešu nodaļā mazgāšanās laikā lāvas telpā iebrukuši griesti. Par laimi, no savas puses ātri pieteigušies vīrieši un cietušās sievietes izvilkusi. Lai gan Elmārs Kuldīgu labi pazīst, viņš nezina, par kuru pirti stāstīts, jo vieta rakstā nav norādīta.

MAIZE, KĀPOSTI UN METROPOLE

Diemžēl Nacionālās bibliotēkas digitālajā krātuvē viss nav pieejams – 70 gadus daļu sargā autortiesības, taču *Padomju Kuldīga* ir lasāma arī pēc 1950. gada. Tāpēc vairāki novembra notikumi jeb priekšmeti ir no Kuldīgas puses.

Lūk, daži. Pirmajā gadā pēc Otrā pasaules kara 18. novembra svinēšana nevienam nav bijusi prātā – tālaika avīzes pilnas ar saucieniem pēc maizes. 1946. gadā *Padomju Kuldīga* driķējusi uzsaukumu, ka apriņķa zemnieki nav izpildījuši solījumu nodot vīrs plāna 1000 t labības. Toties desmit gadus vēlāk aizliegtie valsts svētki nav svinēti kāpostu pārbagātības dēļ. Kolhozam *Traktorists* (tagad Kurmāles pagastā) ar dārzājiem veicies tik labi, ka daļa izsniegta kolhozniekiem par darbu. 602 izstrādes dienas bijušas labākajai cūkkopei Līzei

Kalnai, un viņai ticis vairāk nekā 150 kg kāpostu. Lielāku daudzumu saņēmušas arī slaucējas Lūcija Blūma, Veronika Madelāne un daudzi citi. Bet 1955. gadā vissvarīgākais pie mums, šķiet, bijušas Kuldīgas patērētāju biedrības restorāna *Metropole* nodrupušās kāpnes, kas raisījušas gan pilsētas iedzīvotāju, gan no laukiem iebraukušo „kolchoznieku” sašutumu.

PAZĪSTAMĀS VIETAS

„Būtībā nav tik svarīgi, vai notikums nācis no Daugavpils, Bauskas vai Liepājas puses – visā Latvijā dzīvoja un strādāja aptuveni vienādi. Rīgā varbūt bija ievērojamāki notikumi,” atzīst E.Barkāns. „Taču, kad avīzēs kaut ko palasu, man vairāk uzpeld Kuldīgas vai Aizputes apriņķis, jo no tās puses nāk mamma. Esmu tur daudz blāndījies un varu iztēloties, kur tas kolhozs bijis un kāposti auguši. Zinu *Metropoli*, kāda tā izskatās tagad, bet par viesnīcu Krāslavā nemācētu komentēt.”

Līdz valsts simtgadei vēl jāizpēta 30 gadu novembra raksti, un gan jau no Kuldīgas atkal kas parādīsies, sola interesantās kolekcijas autors.

**Daina Tāfelberga
Elmāra Barkāna arhīva foto**

KULDĪGAS BIBLIOTĒKĀ

Vēstules no mirušās kalpones

Kuldīgas bibliotēkā pieejams Sicīlijā dzimušās rakstnieces Simonetas Anjello Hornbijas romāns *Mandēļu vācēja*.

Ir 1963. gads, taču Sicīlijas laukos laiks šķiet apstājies gadsimta sākumā: te vēl pastāv kungu un kalpu kārtā, mafijai ir neierobežota vara, salas iedzīvotāji nejutās Itālijai piederīgi. Kādā kalnu pilsētiņā nomirst bagātās Alfallipes ģimenes kalpone, bijusī mandēļu vācēja, saukta par Mandēlnieci. Viņas pēkšņajai nāvei seko daudz dīvainu notikumu. Katram ir savas atmiņas, savs viedoklis, taču kalpones patiesā dzīve visiem bijusi noslēpums. Un tad viņiem sāk pienākt vēstules... no Mandēlnieces.

BĒRNU MĪKLA

Nokrāsot var, nosvērt nevar; nogriezt var, saskaitīt nevar; izaudzēt var, bet citam iedot nevar.

LAI SKOLAS SĀKUMS ĒRTS UN DROŠS

Skolās atgriezies dzīvība – sācies jaunais mācību gads. Kā skolēnu pareizi sagatavot, lai viņa gaitas atvieglotu?

Pirmais un svarīgākais – soma

Stājas problēmas ir vairāk nekā pusei pieaugušo, taču skolēnu vidū rādītāji ir daudz sliktāki – tikai četriem no 100 mugurkaula problēmu nav. Bet tās izraisa smagas un nepareizas somas nēsāšana.

Tāpēc svarīgi laikus parūpēties par pareizu mugursomu un tās nēsāšanu, lai turpmāk bērnam nerastos neatgriezeniskas veselības problēmas.

LĪDZ 10% NO BĒRŅA SVARA

Mugursoma jāpiemēra, lai pārliecinātos, ka tā atbilst bērnam augumam un svaram. Somai jābūt ērtai un jāpiekļaujas – pie mugurkaula jābūt piespiestai no lāpstiņām līdz jostas daļai. Pareizs izmērs nodrošinās to, ka bērns somu nesīs ar taisnu muguru un atliektiem pleciem. Nepareiza izmēra soma bērnam var likt noliekties uz priekšu vai at-

gāzties atpakaļ, tā negatīvi ietekmējot stāju un gaitu.

Otrs svarīgs kritērijs ir somas svars. „Jau pirmajās klasēs tās saturs ir tiešām iespaidīgs – sākot ar lielajām darba burtnīcām un beidzot ar guaša krāsu kasti, tādēļ vismaz pati soma jāizvēlas pēc iespējas vieglāka,” saka fizioterapeite Jekaterina Bovtramoviča, kluba „Rimi” bērniem eksperte.

PAREIZI PIELĀGOT

Lai somas svars būtu sadalīts vienmērīgi, plecu siksnām jābūt pietiekami platām (4–5 cm) un, vēlams, polsterētām. Siksnām jāiet simetriski pāri abiem atslēgas kauliem

un tālāk – pāri lāpstiņām. Somai jābūt ar cietu muguriņu, tā var būt arī polsterēta. Ja bērna augums ir 120–130 cm, jāizvēlas horizontālas formas mugursoma. Tiem, kuri garāki par 130 cm, piemērotāka būtu vertikāla.

Tāpat svarīgi ir somu pareizi nēsāt. Mazākajās klasēs bērni vēl godprātīgi to nes uz abiem pleciem, bet vecākie to nevērīgi uzmet uz viena pleca. Pārāk smaga soma, neatbilstoša forma vai nepareiza nēsāšana var radīt muskuļu sāpes, saspriegumu, sastiepumu. Tomēr galvenais šādas nevēlēšanās risks ir asimetriskas stājas un gaitas veidošanās.

Pielaujama somas un satura svars

- Līdz deviņiem gadiem **2,5–3,5 kg**
- No deviņiem līdz 11 gadiem **3,5–4 kg**
- 12–13 gados **4–4,5 kg**
- 14–15 gados **4,5–5 kg**

Kopā ar mācību piederumiem skolas somas sveram nevajadzētu pārsniegt 10% no bērna svara.

TELEFONS: sirdsmiers vai traucēklis?

Ja bērns sāk skolas gaitas, daudzi vecāki ir pārliecināti – laiks arī pirmajam mobilajam telefonam. Tomēr tikpat bieži izskan šaubas, vai tiešām pirmklasniekam tas vajadzīgs un vai tas nebūs lieks kārdinājums un traucēklis.

VECĀKU VAI BĒRŅA LABSAJŪTAI?

Galvenais vecāku arguments – iespēja jebkurā brīdī ar bērnu sazināties. Īpaši aktuāli tas kļūst, ja skolēns jāved no skolas uz pulciņiem. Bet tad jāpatur prātā telefona pamatuzdevums – saziņa. Stāsta psiholoģe Līga Tumašova, „Amigo” iniciatīvas laimīgām ģimenēm vēstnese: „Ja bērns jūtas labi, nav bailīgs vai trauksmains, ir drošs un skolas dzīvē iekļaujas, tad bez telefona mierīgi var iztikt, un, iespējams, modernā ierīce vajadzīga vairāk pašu vecāku, nevis bērna sirdsmieram.

Taču dažreiz telefons var ļaut justies drošāk bērnam. Apziņa, ka jebkurā brīdī var piezvanīt vecākiem, varētu mazināt bailes vai trauksmi.”

PIEMĒRU RĀDA PIEAUGUŠIE

Nav noteikta vecuma, kad ieteicams bērnam sākt mobilo telefonu lietot. Optimāls varētu būt sākumskolas vecums, tomēr svarīgi, lai vecāki saprastu, ka viņu atbildība nebeidzas ar telefona iegādi. Bērns ar to nonāk jaunā, virtuālā pasaulē, kur ir iespējas, kārdinājumi un arī

riski. Tāpēc svarīgi viņu sagatavot un radīt izpratni par jauno atbildību: pārrunāt telefona lietošanas mērķi, mācīt lietot atbildīgi un droši. Vislabākais palīgs būtu ģimenē radīti viedierīču lietošanas noteikumi, kurus ievēro arī vecāki, rādot piemēru un bērnu radinot to darīt atbildīgi un veselīgi. Labs palīgs vecākiem var būt speciālistu veidoti materiāli.

ĢIMENE PIRMAJĀ VIETĀ

„Protams, ar laiku telefons bērnam būs vajadzīgs,” saka L. Tumašova. „Viedierīci lietojot gudri, tā var kļūt par palīgu mācībās un uzticamu sabiedroto, sākot patstāvīgas gaitas. Tāpēc svarīgi šim brīdim sagatavoties vēl pirms lielā pirkuma. Vien jāpatur prātā, ka telefons *ievelk* un, gluži nemanot, daudzi bērni ar to pavada aizvien vairāk laika. Sautrīgs brīvais laiks ar ģimeni ir visspēcīgākais pamudinājums aturēties no pārmērīgas viedierīču lietošanas. Uzspēlējiet galda spēli, kopā pagatavojiet ko garšīgu, ejiet pastaigās, sportojiet, muzicējiet, būvējiet, konstruējiet – dariet citas interesantas lietas, kas bērnus un jūs pašus pasargās no pārāk lielas aizraušanās ar digitālo pasauli, lai telefoni joprojām pildītu savu pamata funkciju – saziņu!”

Kā emocionāli sagatavot mazu bērnu skolai?

Gatavoties kopā

Iveta Okmane, Vārmes bibliotēkas vadītāja:

– Vecākiem ar bērnu jānododas uz veikaliem nopirkt visu skolai nepieciešamo. Mans dēls jau studēs otrajā kursā, bet atceros: kad bija mazs, augusta pēdējās nedēļās kopā lasījām, vēl pamācījāmies burtiņus, lai nav tā, ka aiziet uz skolu un visu aizmirsis. Katru vakaru vajag vismaz desmit minūtes velīt bērnam, lai kopā darītu to, kas saistīts ar mācībām, piemēram, apskatītu ciparus, iepazītos ar mācību grāmatām. Varbūt vairāk laika vienkārši jāpavada kopā, lai bērns justos labi un būtu drošs. Pirmklasnieku vēlams jau iepriekš aizvest uz skolu, parādīt telpas, iepazīstināt ar skolotāju. Mums paveicās, jo dēls pirms 1. klases piedalījās nometnē skolas telpās. Divās nedēļās viņš tur pierada un zināja katru stūrīti, tāpēc septembrī jutās ļoti droši.

Labsirdīgam draugi uzradīsies

Zane Strādniece, pārdevēja: – Man līdz tam vēl jāgaida pieci gadi, bet es dēlu noteikti sagatavošu, stāstot, cik daudz draugu būs skolā, ka katru dienu būs, ko darīt. Censtos pozitīvi iedvesmot un iedrošinātu, ka būs arī kāds pazīstams bērns no bērnudārza grupas, jo mazpilsētās tā parasti ir. Pastāstīšu, ka būs smuki jāsēž solā, iepriekš arī mājās to izmēģināsim.

Bērniem lielāko stresu sagādā tas, ka skola ir nepazīstama vieta, un bažas, kā klasē atrast savu vietu, ja viss apkārt nepazīstams. Sākumā noteikti būs apjukums, jo dārziņā varēja spēlēties, bet tagad būs jāmacās un būs liela atbildība. Mēģināšu laikus arī iemācīt to, ka jābūt drošam, pašpārliecinātam, bet noteikti nedrīkst kauties, jābūt arī labsirdīgam – tad jau draugi paši uzradīsies. Bērni vienmēr atrod kopīgu valodu. Man šķiet, ka puišiem iejusties ir vieglāk, jo meitenēm svarīgi, kāda kurai kleita un pārējais, bet puišiem tas vienalga – galvenais ir paspēlēties, būt aktīviem, tad jau tā lieta aiziet.

Der sapazīties iepriekš

Ieva un Mārtiņš Leiši, sporta skolotāji

Mārtiņš: – Laikus jāsāk stāstīt par gaidāmajiem notikumiem, ka viņš satiks jaunus draugus, ka būs cita pieredze, mainīsies dienas režīms. Parasti pirmklasniekiem tiek rīkotas sagatavošanas dienas, kad viņi aiziet un sapazīstas, – tās ir noderīgas. Kad pats sāku iet 1. klasē, vienīgais biju no cita bērnudārza. Pārējie jau bija pazīstami, tāpēc man bija visgrūtāk iejusties, grūti kādu uzrunāt, bet mēģināju *iefiltrēties* bariņā, jo īpaši bailīgs nebiju. Tas gan no katra paša atkarīgs, bet komunikabliem bērniem problēmu nebūs.

Ieva: – Pirmajās dienās pēc skolas ar bērnu noteikti aprunātos, pavaicātu, kā pagāja diena, vai viņš ar kādu iepazīs. Censtos pavaicāt, kā pagāja diena, vai viņš ar kādu iepazīs. Censtos pavaicāt, kā pagāja diena, vai viņš ar kādu iepazīs. Censtos pavaicāt, kā pagāja diena, vai viņš ar kādu iepazīs.

neuzkrītoši izzināt, vai bijis arī kāds negatīvs iespaids. Man bija pretēji Mārtiņam, jo 1. klasē visi bērni bija no manas bērnudārza grupas, tāpēc iejutos ļoti viegli.

Vēl viens pārbaudījums beidzies

Šogad Kurzemē gan ziemājiem, gan vasarājiem nokulta tikai trešdaļa no tā, ko zemnieki plānoja.

Šī vasara zemkopjiem bija atkal viens pamatīgs pārbaudījums – labības raža ļoti maza, toties kvalitāte laba un iepirkuma cena augstāka, tomēr kopējos zaudējumus tas nespēj kompensēt.

VAIRĀK ZIEMĀJU

Jau pagājušonedēļ bija nokulti gandrīz visi vasarāji un beigusies arī ziemas rapša sēja. Kompānijas *Baltic Agro* speciālisti pēc pārdotās sēklas un novērojumiem zemnieku saimniecībās secina, ka nākamā gada ražai iesēts ievērojami vairāk ziemas rapša nekā pērn. To veicinājuši sējai labvēlīgie laika apstākļi un straujais ražas novākšanas temps. Ietekmējis arī ekonomiskais pamatojums, jo rapša iepirkuma cena pēdējos gadus bijusi gana augsta un ne tik mainīga kā graudaugiem, kaut pagājušā rudens lietavas un šīs vasa-

ras sausums ražību samazinājis tāpat kā citām kultūrām.

NU SKATS LABĀKS

„Dažādu kultūru ziemāji vienmēr aizņem lielāko daļu sējumu, jo pēc sliktas ziemas zaudēto platību var pārsēt,” teic *Baltic Agro* Saldus servisa centra vadītājs Egils Kļava. „Rudenī bija grūti iesēt, un sējumi, kas slapjumu izturēja un sadīga, vasarā atkal cieta no pārmērīgā sausuma. Līdz ar to raža ekstremāli maza. Tagad skats uz laukiem atkal patīkams – ziemas rapsis sašēts lielā platībā. Ražas laiks bija ārkārtīgi intensīvs. Grau-

du kvalitāte ir laba, bet neatceros, ka raža būtu tik maza.

Tradicionāli pieņemam rapsi, kviešus, miežus, pēdējos trīs gadus arī lopbarības pupas. Ražība vienlīdz sliktā – mazāk nekā puse no iepriekšējo gadu kūluma. Labi, ja kādam zemniekam palaimējās nokult divas trešdaļas.”

MAIZE DĀRGĀKA NEKĻŪS

Pēc E.Kļavas teiktā, graudu cena biržā kāpusi kulšanas laikā, jo raža mazāka ne tikai Latvijā, bet arī citās valstīs. Daudzi zemnieki, lai izvairītos no cenas krituma

riska, iepriekš to fiksē. Taču nu tā ir būtiski augstāka, īpaši kviešiem, jo tie ir ļoti labi. Nevajadzētu uztraukties, ka zemās ražas un cenas pieauguma dēļ varētu sadārdzināties milti un līdz ar to maize – izejvielas neaizņem lielāko daļu izmaksu. Maizes cena regulāri ceļoties dārgākas elektrības un degvielas, arī algu u.c. iemeslu dēļ neatkarīgi no graudaugu ražas. Turklāt Latvijā maizes patēriņš ir mazs – pat nabadzīgos gados pārstrādājami vajadzīgo daudzumu var savākt tepat. Drīzāk bažas var radīt lopbarības trūkums.

Pēc Zemkopības ministrijas ziņām

- Graudaugu platība šogad – 703 500 ha.
- Pērn sasniegta Latvijas vēsturē otra augstākā vidējā raža no hektāra – 38,3 centneri. Visaugstākā bijusi 2015. gadā – 44,9 centneri.
- Lai gan graudaugu platība samazinājās un nenovākti palika 70 000 ha jeb 10%, kopražā sasniedza 2,7 miljonus tonnu – tikai par 0,4% mazāk nekā 2016. gadā.
- Pērn kvieši bija 86% no iepirktajiem graudiem (2016. gadā – 84%), no tiem 67% – pārtikas, 33% – lopbarības. Rudzu iepirkumā pārtikas graudi bija 73%.

Zemniekus nevar vainot

Situācija Kurzemē ir dramatiskā, tikai ar dažiem izņēmumiem, piekrīt Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Latraps* valdes priekšsēdis Edgars Ruža.

Lielākoties nokulta tikai trešdaļa no tā, ko zemkopji bija plānojuši ziemāju un vasarāju sējumos iegūt. „Visur nav vienādi slikti, un šoreiz nevar teikt, ka ražība atkarīga no saimnieka pūlēm,” tā E.Ruža. „Vērtējot atsevišķi, varbūt ne rudens un ziema, ne pavasaris nebija tik kritiski, bet šoreiz nelaimi radīja apstākļu kopums, kad beigās vasarā uzņāca sausums. Paveicās tiem, kuru laukos ātrāk salija. Talsu puse cietusi vairāk nekā Kuldīgas. Vismazākā ražība ir vasarājiem, pupas izskatās briesmīgi, un saimniekiem jādomā, vai vispār vērts tērēt enerģiju un kombineņu sūfti uz lauka. No ziemājiem visvairāk cieta agrās rapša un kviešu šķirnes.”

NO SPRADŽIEM NEBAIDĀS

Tā kā rapsis bija jāiesēj jau līdz augusta vidum, tiem, kuri to darīja vēlāk, jāreķinās ar risku nākamā gada ražai. Pēc *Latrapā* iepirkta sēklas daudzuma var spriest, ka zemnieki joprojām orientējas uz ziemājiem. Rapsis izpārdots un iesēts vairāk, lai gan Eiropas regulas tagad liedz sēklu kodināt pret spradžiem. Sausā un siltā laikā šo kaitēkļu invāzija ir ļoti liela, daudzkārt to uzbrukuma dēļ vajadzējis pārsēt visu lauku. E.Ruža prognozē, ka būs vairāk arī ziemas kviešu un rudzu, jo šobrīd to sējai ir ideāli laika apstākļi. Pērn tam pietrūka laika, jo lietus dēļ nespēja ne nokult, ne iesēt.

KĀ PAREIZI SADALĪT

E.Ruža uzskata, ka šīs vasaras labie

graudi un augstā cena zemniekiem zaudējumus tomēr nekompensēs: ražas kritums ir 70%, bet cenas pieaugums – tikai 10%. Graudkopji mazliet atgūs no tā, ka sausajā laikā bija vienkāršāk nokult un nevajadzēja kaltēt. „Ceram, ka valsts atradīs resursus, lai kaut daļu zaudējuma atlīdzinātu,” teic speciālists. „Sarežģītāk par to, kur naudu ņemt, ir tas, kā to pareizi sadalīt – lai kompensācija tiek tiem, kam tā vajadzīga visvairāk. Šobrīd tāda mehānisma nav. Eiropas Komisija atļāvusi par to spriest katrai valstij. Protams, mums nav tāda milzīga budžeta kā Vācijai vai Francijai, kas lauksaimniecības glābšanai var piešķirt lielu naudu.”

MUDINA APDROŠINĀT

Nelabvēlīgie laika apstākļi un neraža mudina lauksaimniekus domāt par apdrošināšanu. Sausums līdz šim nebija iekļauts riska faktoru klāstā. Bet no nākamā gada varēs apdrošināties gandrīz pret visiem Latvijā iedomājamajiem riskiem zemkopībā. „Pēc diviem pēdējiem gadiem zemniekam vajadzētu izvēlēties apdrošināšanu, lai var mierīgi gulēt,” mudina E.Ruža. „Apdrošināšanās pakāpeniski pieaug – nevar teikt, ka strauji. Lielie zemnieki saprot savas saimniecības vērtību un to, ka vienā sliktā gadā var visu zaudēt. Citi domā, ka paši kaut kā uzkrās naudu un izkārpīsies. Bet vēlāk izrādās, ka uzkrāt nevar, jo zemnieku kredītē citi: viņš ir parādā par minerālmēsliem vai tehniku.”

Kaut kā gali jāsavelk

Grūtības būs arī lopkopjiem, atzīst Rihards Valtenbergs, kuram pieder Skrudas novada saimniecība *Valtī* un viens no lielākajiem gaļas liellopu ganāmpulkiem Kurzemē.

Zāle šovasar nav augusi – no viena lauka ievākts divas, pat trīs reizes mazāk nekā parasti. Ganības izdegušas tā kā nevienu citu gadu. Jārēķinās, ka siena rullis būs dārgāks: pērn tas maksāja 7–10 eiro, tagad 10–20. Jācer, ka šajās dienās varēs nopļaut pietiekami daudz atāla, un sausuma radīto lopbarības trūkumu tas varbūt kompensēs. Tagad reti kurš zemnieks vairs audzē kā lopus, tā labību. *Valtu* zeme esot daudzveidīga (gan sausa, gan mālaina, ar diķiem), līdz ar to govīs var pabarot.

„Graudus nokūlām divreiz mazāk, taču mazākas bija kaltēšanas izmaksas, lielāka iepirkuma cena,” spriež R.Valtenbergs. Saimnieciski rīkojoties, galus savilkt var. Tīrot pārtikas graudus, paliek atlikums, ko var izbarot lopiem. Nevajag tos vest uz mežu cūkām vai izmantot kurināšanai. Ne vienam vien lielajam graudaudzētājam ir tādi apkures katli, kuros izmanto pat labus graudus. „Zinu zemniekus, kuri izaudzējuši diezgan labi, un jau tagad sāk citiem tirgot lopbarību ziemai.”

Kompensācija vajadzīga

Lauku atbalsta dienests sācis zemniekiem izmaksāt Eiropas ārkārtas atbalstu par ziemājiem, kas pērn no augusta līdz oktobrim zaudēti vai netika iesēti lietavu un plūdu dēļ.

NOSACĪJUMS – 30%

Kopā piešķirti 3,46 miljoni eiro. Tie tiek izmaksāti 2224 klientiem, atbalsts par hektāru – 30,56 eiro. Ekonomisko zaudējumu kompensācijai lauksaimnieki pieteicās vienlaikus ar iesniegumu platību maksājumiem. Bija jānorāda ziņas par ziemāju sējumu plānu šīgada ražai: pērn rudenī apsēti un tie, kuros iesētais zaudēts vai ko nevarēja apsēt plūdu, lietusgāžu vai pārmērīga mitruma dēļ. Lai atbalstu saņemtu, samazinājumam bija jābūt vismaz 30% no ziemāju platības pērn.

MEKLĒ NAUDU UN IDEJAS

Zemnieku saeimas valdes priekšsēža vietniece Maira Dzelzkalēja-Burmistre norāda, ka kopā ar citām lauksaimnieku organizācijām tiek izstrādāti priekšlikumi, lai zemkopji saņemtu atlīdzību arī par

sausuma radītajiem zaudējumiem. Nosūtīta vēstule Eiropas lauksaimniecības komisāram. Notiek sarunas ar zemkopības ministru. „Zaudējumi ir tik lieli, ka visu atlīdzināt nevarēs. Jāizdomā naudas avots un mehānisms, kā izmaksāt. Zemniekiem jau tagad trūkst apgrozāmo līdzekļu – lauki jāapsēj, jākopj, bet tam plānotā nauda nav iegūta. Konkrētu ideju vēl nav. Palīdzība iespējama saistībā ar nodokļu politiku. Pašvaldībām prasīsim nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi. Tāpat jāpārskata sankcijas par citiem nenomaksātajiem nodokļiem, jāmeklē kredītresursi. Brisele solījusi atvieglinājumus zaļināšanas prasību izpildē. Eiropā cieta daudzi reģioni, Latvija uz tā fona izskatās sliktāk, jo mums proporcionāli lielāka lauksaimniecības platība. Jāveido datu bāze par saimniecību ražas līmeni – tas vajadzīgs gan valsts kompensāciju mehānisma izstrādei, gan apdrošināšanai. Labi nav nekur, taču arī ne pilnīgi vienādi. Pat vienā saimniecībā dažādos laukos raža ir atšķirīga. Ja nav datu tāpat kā plūdu gadījumā, nevar precīzi izrēķināt, kāda kompensācija vajadzīga.”

PĀRDOD

Veikalā *Dagus*, Liepājas ielā 51, apjomīgi **VĪRIEŠU APĢĒRBI, APAVI** ikdienai, darbam, medībām.

LT AITAS vai maina pret jēru. Tālr. 27751523.

MALKU – skaldītu un klučos. Tālr. 27811870.

Meža **MALKU**, skaldītu vai klučos, cena 190 eiro par 6,5 berkubiem. Tālr. 24957247.

SIA *Nams* 95 pārdod aku un kanalizācijas **GRODUS**. Septembrī īpašas cenas. Piegāde, izkraušana. Tālr. 26548736, 29106589.

SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsma atlikumus,
šķeldojamu materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.

25 622 293 (Āris)

www.kurzemnieks.lv

PĒRK

SIA *Lāses AM* par augstu cenu iepērk **LIELLOPUS** kautsvārā un **CŪKAS** dzīvsvārā. Piedāvājam piemaksas par lopu skaitu. Transports bez maksas. Tālr. 29353243, e-pasts: lases@inbox.lv.

SIA *AIBI* iepērk **LIELLOPUS, JAUNLOPUS, TEĻUS, JĒRUS**. Par augstām cenām iepērk arī gaļas šķirnes lopus eksportam. Paaugstinātas cenas, apjoma piemaksas. Samaksa tūlītēja. Svari. Tālr. 20238990.

Z/s *SMAIDAS* pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 27806461.

TRAKTORUS, piekabes, inventāru, vieglos auto. Tālr. 26104984.

Craftwood **PĒRK MEŽA ĪPAŠUMUS** visā Latvijā, cena 1000–10 000 EUR/ha. Samaksa darījuma dienā. Atjaunojam taksācijas. Tālr. 26360308.

Oša, ozola, bērza **ZĀGBALĶUS, MAL-KU**. Tālr. 29428876.

Briežu **RAGUS**. Tālr. 29886349.

Iepērk lopbarības **GRAUDUS** (miežus un kviešus). Tālr. 29335384.

DAŽĀDI

KULDĪGAS AUTOSKOLA aicina pieteikties 95. koda (dienas grupai), kā arī A, B, BE, C, CE autovadītāju kursiem Kuldīgā. Sākums 7. septembrī. Sīkāka informācija pa tālr. 29491388, 63322550.

MODRA AUTOSKOLA rīko B, BE, C, CE kursus Kuldīgā, Pēteru ielā 5. Izmanto iespēju! Mācīs C, CE kursus, kurus atbalsta firmas *Apdars* un *BCL Serviss*. Tālr. 26120089, 23071223.

MODRA AUTOSKOLA rīko 95. koda kursus. Sākums 3. septembrī. Tālr. 26120089 vai 23071223.

Siltinām mājas ar **EKOVAŅI**, granulām un termoputām. Tālr. 26748235.

Sertificēts **MEŽA TAKSATORS – STIGOŠANA, DASTOŠANA**. Tālr. 28358514.

SIA *Energoparks* tīra **APAUGUMU**, pērk zarus šķeldošanai, kā arī gatavu šķeldu un skaidas. Tālr. 28813110.

Pārvietojamā **GATERA** pakalpojumi. Tālr. 22186086.

Mobilais **GATERIS**. Tālr. 26648839.

TRIMERA pakalpojumi. Tālr. 22302300.

Tīra un remontē **AKAS**. Tālr. 27448331.

Tīrām **DZIĻURBUMUS**. Tālr. 29296723.

VAJADŽĪGI

Ražošanas apjomam pastāvīgi pieaugot, SIA *ARBO Windows* (50103451301) aicina savā komandā pievienoties ražotnes **DARBINIEKUS/-CES**, vēlams, ar prasēm un pieredzi galdniecības, kokapstrādes, koka apdares vai namdara darbos. Darbs maiņās. Piedāvājam: mūsdienīgus un stabilus darba apstākļus; nepieciešamo atbalstu mācīšanās procesā un ikdienas darbā; pilnas slodzes darba vietu Ventspilī; stabilu atalgojuma sistēmu un sociālās garantijas; transporta kompensāciju, ja dzīvesvieta ir tālāk nekā 30 km no Ventspils. CV sūtīt e-pastā: info@arbowindows.lv, tālr. 25747722.

SIA *AIBI* (40003340192) aicina darbā B un C kategorijas **AUTOVADĪTĀJU**. Tālr. 29478728.

Kokapstrādes uzņēmums SIA *Vēvers* (41203017104) piedāvā labi apmaksātu darbu **MEHĀNIĶIM**. Tālr. 28635733.

SIA *Mana Galdniecība* (41203053660) piedāvā darbu **GALDNIĒKIEM**. Tālr. 20635778.

LĪDZJŪTĪBA

*Tuvs cilvēks neaiziet,
Viņš tikai pārstāj līdžās būt.*
/S.Kaldupe./
Skumju brīdī esam kopā ar Daigu,
no mammas atvadoties. Izsakām
līdzjūtību tuviniekiem.
Kuzmu ģimene

Skrundas mūzikas skola
sāk mācības
3. septembrī 14.00
Skrundas kultūras namā.

Skrundas mūzikas skolā
audzēkņu papildu
uzņemšana
4. septembrī 18.00.
Tālr. 63331354.

Viss par reklāmu
Kurzemniekā!
Tālrunis 63324881.

SIA "Cēsu gaļas kombināts"
par augstām cenām iepērk
JAUNLOPUS un LIELLOPUS
26185703 • 25573447 • 29172343

Par sporta pasākumiem, rezultātiem informējiet
e-pastā: inta.jansone@kurzemnieks.lv!

VIEGLATLĒTIKA

Bērnu četrcīņā vietas sadalītas

Dienas četrcīņā bērniem (9–15 gadu) V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas stadionā šogad desmit komandu konkurencē uzvaru izcīnījis *Burbulis*, kurā startēja Kristians Fokerots, Ralfs Zazerskis, Viesturs Bikavs, Kristaps Soldatenoks, Nils Biģelis, Kārlis un Emīls Ivanovski.

Minibasketbolā spēkiem mērojas komandas *Ēdole* un *KFK*.

Bērnu četrcīņas uzvarētāji – Kuldīgas komanda *Burbulis*: Kristaps Soldatenoks, Ralfs Zazerskis, Viesturs Bikavs, Kristians Fokerots, Emīls Ivanovskis, (priekšā) Nils Biģelis un Kārlis Ivanovskis.

Otro vietu ieguva komanda *Ratmuds* (Artūrs Miķelsons, Dīvs Avdjuķēvičs, Salvis Sīkmanis, Tomass Alksniņš, Maksims Kažimirs, Roberts Putniņš un Uvis Uldis Rozentāls). Trešajā vietā ierindojās *Lauris un draugi* (Lauris Grīniņš, Niks Maulis, Ralfs Kudrovskis un Markuss Cibuks).

Komandas sacentās minifutbolā, minibasketbolā, miniflorbolā un minivolejbolā. Brīžiem uz laukuma spēkiem mērojās arī meitenes ar zēniem, jo piedalīties varēja ikviens. Tā,

piemēram, no Turlavas bija atbraukusi četru meiteņu un trīs zēnu komanda. „Iznāk stāties pretī pušiem, bet mēs jau esam pieradušas,” saka Sabīne Sanija Šēle. „Strītbolā vienu pušu komandu pat uzveicām. Turlava ir sportisks pagasts, un ikdienā visas šīs sporta spēles spēlējam, tāpēc izdomājam piedalīties četrcīņā. Zēnu mums šodien ir maz, jo pārējie pagasta sportisti ir vecāki par 15 gadiem, tāpēc nevarēja braukt.”

Komandās bija apvienojušies gan

treniņu biedri, gan draugi un klasesbiedri. Trešās vietas ieguvēji *Lauris un draugi* mācīsies Kuldīgas Centra vidusskolas 9. klasē. „Vasarā visiem bieži satiekies neiznāca, bet, uzzinot par šīm sacensībām, sazinājāmies un sanācām kopā. Mums te ļoti patīk, un tādas sacensības ir labs brīvlaika nobeigums,” sacīja Niks Maulis.

Antra Grīnberga, Baibas Ivanovskas arhīva un autores foto

VĀRDA DIENAS

No 3. līdz 9. septembrim

3. Berta (118), Bella (261)
4. Dzintra (5284), Dzintara (9), Dzintars (3634)
5. Klaudija (338), Persijs (18), Vaida (68)
6. Maigonis (289), Magnuss (95), Mariuss (95)
7. Regīna (4162), Ermīns (55)
8. Ilga (3865)
9. Bruno (1265), Telma (20)

Populārākie: Dzintra un Dzintars.

„Ja patīk cilvēks, tad arī vārds”

Dzintars Pakalns, Kuldīgas pašvaldības policijas priekšnieka pienākumu izpildītājs

Nezinu, kurš izdomāja, ka mani jāsauc tieši tā. Būs vēl jāpajautā mātei. Kādu vārdu man iedeva, tāds ir labs. Pazīstu ļoti daudzus Dzintarus, bet lielākoties manā vecumā. Jaunu cilvēku vidū šis vārds nav populārs. Acīmredzot toreiz, kad dzimu, tas bija populārs vārds. Mani vienmēr sauc vārdā – iesaukas nekad nav bijušas. Vārdadienu vienmēr svinu ar ģimeni un radiem. Kaut kad esmu lasījis sava vārda raksturojumu, un, cik atceros, tas man atbilst. Sevi diezgan grūti raksturot – tas labāk redzams no malas. Pašam šķiet, ka esmu balts un pūkains, bet diez vai tā ir. Vārds tomēr asociējas ar konkrētu cilvēku, un, ja patīk cilvēks, tad patīk arī vārds.

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 3. SEPTEBRĪ

Dienas garums – 13 st. 46 min.
Saulē lec 6.29, riet 20.15.

Naktī +13°...+16°

R ↓ A
D
2-3 m/s

Dienā +17°...+21°

Z
R ← A
D
3 m/s

RĪT, 4. SEPTEBRĪ

Dienas garums – 13 st. 41 min.
Saulē lec 6.31, riet 20.12.

Naktī +15°...+17°

Z
R ↓ A
D
2 m/s

Dienā +17°...+19°

Z
R ↓ A
D
2 m/s

ASTROLOGISKĀ PROGNOZE

/4.-10. septembris/

Jolanta Hercenberga, astroloģe

Auni vēlēšies vairāk brīvības un neatkarības. Biežāk nekā citkārt tie var pateikt nē, ja piedāvāts darbs vai izklaide, kas nav paša izvēlēti.

Vērši visu centīsies paveikt paši. Rosīšanās vienatnē ļaus padomāt par dzīvi. Derētu garīga atelpa, kad notikumiem jāļauj nākt un iet, īpaši neuztraucoties.

Dvīņiem stāvēt mierā un nesarīkot jautrību? Grūti. Kalendārā būs ballītes, atpūtas braucieni ar ģimeni un tikšanās ar draugiem.

Vēžiem jāstrādā daudz un atbildīgi, jo profesionālajā jomā

tiek likti tādi pamati, uz kuriem būvēt karjeras celtni.

Lauvas pa dzīvi soļos augsti paceltu galvu. Ja arī zem kājām pagadīsies sprungulis, tas tiks varonīgi pārvarēts.

Jaunavas sāks dzīvi ar jaunu elpu: būs atkal formā, lai šarmanti raidītu smaidus, bet arī darbā nenokļūdītos.

Svari būs kā apmāti ar tehnoloģijām. Mājās var uzrasties kāds izgudrotāju radīts brīnums, kuru tikai retais vēl spēj novērtēt.

Skorpionu domas un jūtas būs īpaši spēcīgas, pārmaiņas tiks ieviestas tajās jomās, kurās īsti nevedas. Tiks meklēts kompromiss un mainīti ieradumi.

Strēlniekiem darbā tā vien šķitīs, ka kāds ik pa laikam iemet rīteņos sprunguli, lai naudas rati

neripotu gludi. Varbūt vajag nevis cīnīties ar nelabvēļiem, bet pagriezt ratus citā virzienā?

Mežāžiem būs iespēja spodrināt tēlu un plūkt slavas laurus. Bet ar nesavtību un sapratni tiks bruģēts ceļš uz pretējā dzimuma pārstāvja sirdi.

Ūdensvīru tuviniekiem tiks izvirzītas augstas prasības, un lai sargās tie, kuri tās neievēros! Spalvas putēs pa gaisu!

Zivīm mantojums, dāvinājums vai citāda labvēlība vairo labklājību. Mīlas frontē aktīvs laiks.

Čika laiks:

- 4.IX 9.37 – 15.04,
- 6.IX 15.43 – 16.54,
- 8.IX 16.31 – 17.29,
- 10.IX 18.12 – 18.20.

PIEDZĪVOJUMS

Bijušais kuldīdznieks, ārsts Guntis Kalnietis, kurš dzīvo Talsu pusē, ir aizrautīgs burātājs un arī labs rakstītājs. Kurzemniekam viņš atvēlējis nelielu stāstiņu – impresiju par paša piedzīvoto.

Saullēkts uz jūras

Ritēja manas nakts dežūras pēdējais posms uz katamarāna *Namejs*, traģiskā pasaules apceļotāja *Kaupo* dvīņubrāļa, klāja. Sākumā katamarāns slīdēja pa pilnmēness izgaismoto taku, ritmiski paceldamies viļņu kalnos un nolaiždamies to ielejās, bet tagad vējš sāka pierimt, viļņi kļuva mazāki, un mani komandas biedri nu varēja mierīgi atpūsties abos lielajos korpusos iekārtotajās kajītēs. Kaut arī *Nameja* ātrums samazinājās un tas labāk turējās kursā, tomēr pirmsausmas laiks stūrmanim ir pats smagākais – grūti cīnīties ar miegu.

Pamazām kļuva arvien gaišāk, mēness sāka bālēt, un varēja arvien labāk saskatīt horizontu un gaišo austrumu pamali. Visapkārt tikai jūra, nebija redzams neviens kuģis. Varēju nedaudz atslābināties no nepārtrauktās kompasas vērošanas un stūrēšanas. Tas nomierināja, un jau sāku domāt par

patīkamo brīdi, kad pēc dežūras varēšu kajītē ielīst guļammaisā. Laikam šādiem pussnaudas sapņiem biju ļāvies pārāk ilgi, jo, kad atkal atrāvu skatienu no navigācijas ierīcēm un pacēlu galvu, apkārt viss bija mainījies: debesīs sārtā gaismā iedegās mākoņi, iekrāsējās mūsu lielās, baltās buras, bet, kad pagriezu galvu atpakaļ, kļuva liecinieks brīnumam. Pirmo reizi tik tieši redzēju to, ko gadu simtos aprakstījuši dzejnieki un iemūžinājuši mākslinieki. Saullēktu uz jūras!

Tad laikam piedzīvoju to, ko mistiķi sauc par kosmiskās apziņas uzplaisnījumu, – tā bija grūti aprakstāma izjūta, ka esam vieni paši ūdens tuksneša vidū un ka te visas iepriekš mācītās un lasītās abstraktās patiesības kļuva fiziski sajūtamās: dzīvojam uz mūsu planētas, kas grieždamās lido Visumā, un šo zemeslodes griešanos nu varēja

uzskatāmi redzēt, vērojot, kā horizonta malā pamazām atsedzas liesmojošā saules bumba. Par laimi drīz sākotnējo vientulību nomainīja citas izjūtas – apziņa, ka esmu viens no miljardiem cilvēku, kuri šobrīd uz Zemes strādā un atpūšas, citus mīl un rada tiem ciešanas, dzimst un mirst, apziņa, ka visi savā cilvēciskajā būtībā esam vienoti...

Vējš bija gandrīz pierimis, viļņi klusi šļakstēja gar katamarāna bortiem, saule cēlās arvien augstāk, un gaismas staros visa jūra sāka mirdzēt tā, it kā tajā būtu izbērts miljoniem pērlīšu...

Nevaru vairs pateikt, cik ilgi biju šāda neikdienišķa pārdzīvotuma varā, bet tad katamarāna korpusā atvērās lūka un no tās samiegoties uz klāja izkāpa mans nomainītājs. Tālumā pie horizonta parādījās liela tankkuģa aprišes. Mana dežūra beigsies.

Guntis Kalnietis

KONKURSS

Tēlotājmākslas spēle

172. kārta

Plaša profila vācu mākslinieks, arī dzejnieks, dadaisma pārstāvis (1887–1948). Visvairāk pazīstams ar kolāžām, skulptūrām, kas veidotas no nejauši izvēlētiem vai atrastiem priekšmetiem. Viņa mākslinieciskā izpausme šajā ziņā tuva konstruktīvismam. Viens no darbiem

viņa mājā Hanoverē aizņēmis veselu istabu, taču Otrā pasaules kara laikā pilsētas bombardēšanā iznīcināts. Tā atjaunotā versija aplūkojama Šprengela muzejā Hanoverē.

Atbildes gaidām līdz 5. septembra 11.00: *Tēlotājmākslas spēle, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv, vai redakcijas durvju pastkastītē.

171. kārtas atbilde: Žans Ogists Dominiks Engrs, *Pašportrets*, 1804.

Pareizi atbildējuši: Daina Gerente, Velta Višņevska, Ausma Kreidere, Indra Ābelīte, Guntis Obodņikovs, Ingars Neimanis, Mārcis Kalējs.

DAILES TEATRIS
FRANKS VĒDEKINDS
LULŪ
Dž.Dž. Džilindžera skatuves versija pēc F.Vēdekinda lugu motīviem
Pirmizrāde - 2018. gada 21. septembrī
Lomās: Ilze Ķuzule-Skrastiņa, Andris Bulis, Dainis Grūbe, Mārtiņš Upenieks, Dainis Gaidelis, Lelde Dreimane
Režisors - Dž.Dž. Džilindžers
Informācija pa tāl. 67294444 Kases darba laiks: 10.00-19.00; S., Sv.11.00-18.00 www.dailteatris.lv